

šestinedělky

Celorepublikové výsledky průzkumu
o podpoře kojení v porodnicích v letech
2014-2017

Obsah

1. Úvod.....	3
2. Základní informace o průzkumu	5
3. Celorepublikové výsledky průzkumu o podpoře kojení v porodnicích v letech 2014-2017 10	
3.1 Charakteristika respondentek	10
3.2 Vyhodnocení otázek k podpoře kojení	14
3.2.1 Poporodní kontakt kůže na kůži (4. krok k úspěšnému kojení).....	15
3.2.2 Včasná další pomoc (součást 5. kroku k úspěšnému kojení)	18
3.2.3 Správná poloha, přísátí miminka a pití mléka z prsu (součást 5. kroku k úspěšnému kojení).....	20
3.2.4 Informace o důležitosti kontaktu kůže na kůži	25
3.2.5 Kam se obrátit o pomoc.....	28
3.2.6 Nepodávat nic než mateřské mléko, s výjimkou lékařsky indikovaných případů (6. krok k úspěšné podpoře kojení).....	30
3.2.7 Dokrmování umělým mlékem bez informovaného souhlasu	32
3.2.8 Informování až poté, co bylo dítě dokrmeno umělým mlékem	35
3.2.9 Sdělení důvodu dokrmování	37
3.2.10 Nátlak na dokrmování.....	40
3.2.11 Rooming-in aneb 24 hodin spolu (7. krok k úspěšnému kojení).....	42
3.2.12 Odnesení dítěte bez vědomí matky (součást 7. kroku k úspěšnému kojení)	44
3.2.13 Miminko na pokoji během všech nocí (7. krok k úspěšnému kojení).....	47
3.2.14 Dítě v posteli.....	49
3.2.15 Kojení podle potřeb dítěte (8. krok k úspěšnému kojení).....	52
3.2.16 Kojení dle harmonogramu (8. krok k úspěšnému kojení)	54
3.2.17 Zákaz podávat kojeným dětem dudlíky, šidítka (9. krok k úspěšnému kojení)	56
3.2.18 Naučit dokrmovat bez lahvičky (9. krok k úspěšnému kojení)	59
3.2.19 Dudlík (9. krok k úspěšnému kojení)	62
3.2.20 Pomoc personálu s kojením	64
4. Závěr.....	68
5. Použitá literatura	69

Přílohy: Výběr z komentářů respondentek, metodologie pro lepší srovnání nemocnic a žebříček nemocnic

1. Úvod

„Kojení je dnes jednou z nejúčinnějších preventivních intervencí ke zvýšení šance na přežití dětí a zlepšení jejich zdraví.“

Zpráva sekretariátu Světové zdravotnické organizace, 2009¹

„Úspěch nebo neúspěch kojení by neměl být vnímán čistě jako zodpovědnost ženy. Její schopnost kojít je výrazně formována podporou a prostředím, ve kterém žije. Existuje širší zodpovědnost vlád a společnosti, aby podpořily ženy pomocí politik a programů v komunitě.“

Prof. Nigel Rollins, Světová zdravotnická organizace, 2016²

Poměr plně kojených novorozenců při propuštění z porodnice v České republice rok od roku klesá. V roce 2003 odcházelo z porodnic více než 90 % plně kojených dětí. Podíl plně kojených dětí se však od té doby stále snižuje (v roce 2015 klesl na 81,4 %).

Důsledky jsou značné. Dotýkají se bezprostředně **zdraví dětí**, které jsou při umělé výživě vystaveny většímu riziku gastrointestinálních, respiračních a ušních infekcí, obezité, rozvoje alergie, diabetu 1. a 2. typu a dalších onemocnění. Stejně tak nekojení ovlivňuje i **zdraví matek**, jež jsou vystaveny mimo jiné většímu riziku rakoviny prsu a vaječníků. Špatné zkušenosti s kojením (zvláště ty velmi traumatické) by také v neposlední řadě mohly přispívat k rozvoji poporodní deprese.

Nesmíme pominout **ani dopad na celou rodinu** – zvláště pro sociálně slabší rodiny může být nákup umělého mléka (umělá výživa vyjde zhruba na 5.000 – 10.000 Kč za první půl rok života dítěte³), popř. výdaje na lékařskou péči, pokud se vyskytne některá ze závažnějších chorob, které se kojením dalo vyhnout a jejíž léčba např. v případě některých inovativních léků proti rakovině nemusí být zcela hrazena pojišťovnou, velmi zatěžující. Nelze pominout ani to, že pokud je dítě více nemocné, stráví rodiče více času mimo své zaměstnání.

¹ Viz Světová zdravotnická organizace: *Report by the WHO Secretariat on Infant and young child nutrition: quadrennial progress report*, WHO Doc. EB120/9, 19 November 2009, dostupné online na: http://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/EB126/B126_9-en.pdf, s. 7, bod 33.

² Citováno prostřednictvím knihy Brown, A.: *Breastfeeding Uncovered: Who really decides how we feed our babies*, Pinter & Martin, 2016, s. 11.

³ Viz Šorfová, J.: *Naši nejdražší*. Kojit se vyplatí, 2013, dostupné na: <https://www.penize.cz/nakupy/248686-nasi-nejdrazsi-kojit-se-vyplati-doslova>.

Se vzrůstajícím počtem nekojených dětí a nekojících matek se také zvyšuje **tlak na veřejný zdravotní systém**. Podle všeho zatím neexistuje studie, která by vypočítávala, kolik by české veřejné rozpočty ušetřily navýšením počtu kojených dětí. Dle ekonomických modelů ze zahraničí lze ovšem předpokládat, že se vůbec nejedná o marginální částku. Podle zatím největšího ekonomického zhodnocení z Velké Británie se při zvýšení počtu kojených dětí jedná o desítky milionů liber ročně ušetřené na hospitalizacích a návštěvách u lékaře kvůli výše zmíněným nemocem.⁴ Studie z jiných zemí tato zjištění potvrzují.⁵

V neposlední řadě přináší zvýšená spotřeba umělého mléka **výraznou zátěž pro životní prostředí** (zejm. jde o větší spotřebu vody, energie, hliníku, kadmia a dalších kovů či zvýšení produkce oxidu uhličitého a dalších skleníkových plynů).⁶

Důvodů, které ženy vedou k tomu, že nebudou kojit nebo v kojení nebudou dlouho pokračovat, je mnoho. Smyslem následujícího textu rozhodně není podchytit všechny. Cílem je **příspěk k zamyšlení a konstruktivní diskuzi o překážkách, kterým mohou čelit ženy hned na počátku, kde se o úspěchu kojení rozhoduje především - v českých porodnicích.**

⁴ Viz Renfrew, M. J. – Pokhrel, S. a kol.: *Preventing disease and saving resources: the potential contribution of increasing breastfeeding rates in the UK*, UNICEF, 2012, dostupné online na: https://www.unicef.org.uk/babyfriendly/wp-content/uploads/sites/2/2012/11/Preventing_disease_saving_resources_policy_doc.pdf.

⁵ Viz např. Bartick, M. C. – Stuebe, A. M.: *Cost analysis of maternal disease associated with suboptimal breastfeeding*, *Obstetrics & Gynecology*. 2013 Jul; 122(1):111-9 či Siregar, A. Y. M. – Pitryan, P. – Waters, D.: *The annual cost of not breastfeeding in Indonesia: the economic burden of treating diarrhea and respiratory disease among children (< 24mo) due to not breastfeeding according to recommendation*, *International Breastfeeding Journal*, 2018, dostupné online na: <https://internationalbreastfeedingjournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13006-018-0152-2#Abs1?sap-outbound-id=DD595BE561971E12490D36F7C82B34E58F1A4761>.

⁶ Blíže Linnecar, A. – Gupta, A. a kol.: *Formula for Disaster: weighing the impact of formula feeding vs breastfeeding on environment*, BPNI/IBFAN, 2014, dostupné na: <http://ibfan.org/docs/FormulaForDisaster.pdf>.

2. Základní informace o průzkumu

Předkládaný průzkum vychází z obdobného průzkumu prováděného na Slovensku sdružením laktačních poradkyň MAMILA⁷ a je **dosud největším průzkumem podpory kojení v porodnicích pohledem matek, který se v ČR podařilo zrealizovat.**

Sběr odpovědí probíhal primárně **online** prostřednictvím Google Forms **mezi březnem a červnem 2017**. Dvě desítky odpovědí byly posbírány na konferenci Aktivní rodičovství 25. dubna 2017 v Brně a Festivalu o těhotenství, porodu a rodičovství v květnu 2017 v Praze.

Dotazník vyplnilo **3.894 žen** a odpovědi se vztahují k rokům 2014 až 2016 a k první polovině roku 2017, přičemž **nejvíce odpovědí se týká roku 2016** (viz tabulka 1). K většině porodnic se nasbíralo 10 a více odpovědí, s výjimkou 4 malých porodnic (Prachatice, Jeseník, Rumburk a Žatec).

Tabulka 1: Počet odpovědí z jednotlivých krajů a porodnic

Porodnice (zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	2014	2015	2016	2017	Celkem
Hlavní město Praha	103	140	309	67	619
Ústav pro péči o matku a dítě, Podolí	31	49	86	25	91
Nemocnice Na Bulovce	14	12	23	12	61
Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, Apolinář	26	33	78	9	146
Fakultní nemocnice v Motole	17	24	59	16	116
Fakultní nemocnice Královské Vinohrady	6	6	11	2	25
Thomayerova nemocnice	9	16	52	3	80
Jihočeský kraj	32	45	108	21	206
České Budějovice	8	17	50	12	87
Jindřichův Hradec	2	5	10	1	18
Český Krumlov	6	5	9	3	23
Písek	6	6	12	2	26
Prachatice	0	0	5	0	5
Strakonice	5	4	12	2	23

⁷ Viz MAMILA: Prieskum o dojčení v pôrodniciach, dostupné na: <https://www.mamila.sk/prematky/nemocnice/>.

Porodnice (zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	2014	2015	2016	2017	Celkem
Tábor	5	8	10	1	24
Jihomoravský kraj	106	207	373	89	775
FN Brno celkem, z toho Bohunice, Obilní trh, nerozlišeno	42 24 17 1	84 35 45 4	145 72 68 5	25 11 12 2	296 142 142 12
Nemocnice Milosrdných bratří	16	50	58	14	138
Vyškov	10	26	52	18	106
Boskovice	2	9	9	4	24
Břeclav	0	4	11	1	16
Ivančice	4	5	11	3	23
Kyjov	8	5	19	8	40
Znojmo	24	24	68	16	132
Karlovarský kraj	9	13	31	11	64
Cheb	2	5	6	0	13
Karlovy Vary	5	0	12	7	24
Ostrov nad Ohří	1	4	8	3	16
Sokolov	1	4	5	1	11
Kraj Vysočina	31	43	95	17	186
Havlíčkův Brod	5	16	32	4	57
Jihlava	6	7	28	4	45
Nové Město na Moravě	6	10	15	4	35
Pelhřimov	5	3	4	2	14
Třebíč	9	7	16	3	35
Královéhradecký kraj	25	50	62	18	155
FN Hradec Králové	10	18	26	7	61
Jičín	2	12	16	5	35
Náchod	6	8	4	3	21
Rychnov nad Kněžnou	5	6	10	3	24
Trutnov	2	6	6	0	14
Liberecký kraj	29	30	81	14	154
Česká Lípa	3	6	11	3	23
Jablonec nad Nisou	8	11	29	5	53
Masarykova městská nemocnice v Jilemnici	9	6	17	3	35
Krajská nemocnice Liberec	9	7	24	3	43
Moravskoslezský kraj	45	68	158	42	313
Frýdek-Místek	6	5	6	2	19
Havířov	6	4	4	0	14
Karviná-Ráj	6	1	12	4	23
Krnov	3	12	30	6	51
Nový Jičín	5	3	8	3	19

Porodnice (zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	2014	2015	2016	2017	Celkem
Opava	1	3	12	5	21
Městská nemocnice Ostrava, Fifejdy	4	15	21	11	51
FN Ostrava	3	12	35	5	55
Vítkovická nemocnice, Ostrava-Vítkovice	5	11	25	6	47
Třinec	6	2	5	0	13
Olomoucký kraj	23	43	84	23	173
Jesenická nemocnice	0	1	1	0	2
FN Olomouc	8	13	43	9	73
Přerov	3	6	4	5	18
Prostějov	6	8	20	2	36
Šternberk	4	9	10	2	25
Šumperk	2	6	6	5	19
Pardubický kraj	30	42	69	30	171
Chrudimská nemocnice	6	7	13	10	36
Pardubická nemocnice	3	16	22	12	53
Svitavská nemocnice	9	8	13	2	32
Orlickoústecká nemocnice	12	11	21	6	50
Plzeňský kraj	52	50	93	24	219
FN Plzeň	30	25	51	14	120
Mulačova nemocnice, Plzeň	2	4	10	2	18
Rokycanská nemocnice	4	0	4	3	11
Klatovská nemocnice	4	8	17	4	33
Stodská nemocnice	5	4	5	0	14
Domažlice	7	9	6	1	23
Středočeský kraj	91	116	205	66	478
Nemocnice Rudolfa a Stefanie Benešov	7	5	11	1	24
Městská nemocnice Čáslav	3	6	9	5	23
U Sluneční brány, Hořovice	17	8	29	6	60
Oblastní nemocnice Kladno	8	10	19	7	44
Kolín	7	9	15	4	35
Mělník	7	158	10	6	38
Klaudiánova nemocnice, Mladá Boleslav	5	17	17	4	43
Neratovice	19	15	34	9	77
Nymburk	3	10	10	4	27

Porodnice (zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	2014	2015	2016	2017	Celkem
Oblastní nemocnice Příbram	12	12	22	8	54
Rakovník	1	8	21	10	40
Slaný	2	1	8	2	13
Ústecký kraj	37	36	92	30	195
Chomutov	4	1	6	1	12
Děčín	5	5	13	6	29
Kadaň	7	4	16	1	28
Městská nemocnice v Litoměřicích	3	4	6	1	14
Most	2	3	5	2	12
Podřípská nemocnice, Roudnice nad Labem	1	1	12	7	21
Lužická nemocnice, Rumburk	1	1	1	1	4
Teplice	1	1	12	4	18
Žatec	2	4	2	1	9
Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem	11	10	21	6	48
Zlínský kraj	26	46	84	30	186
Kroměřížská nemocnice	6	3	13	5	27
Uherskohradištská nemocnice	5	11	19	5	40
Valašské Meziříčí	1	5	7	4	17
Vsetínská nemocnice	3	4	9	4	20
Krajská nemocnice Tomáše Bati, Zlín	11	23	36	12	82
Celkový počet odpovědí (v procentech)	639 (16,4 %)	927 (23,8 %)	1846 (47,4 %)	482 (12,3 %)	3.894

Jako každý průzkum i tento má svoje **limity**:

1. Předně jde o **limity otázek, které vycházejí z vědecky ověřených postupů**, jež by porodnice měly zavést na všech úsecích péče o novorozence, aby vytvořily předpoklady pro úspěšné kojení (stručně shrnuté v 10 krocích k úspěšnému kojení UNICEF a Světové zdravotnické organizace, dokumentu podporovaném i Ministerstvem zdravotnictví ČR a více rozvedené v implementačních pokynech Světové zdravotnické organizace). Např. otázka ohledně kontaktu kůže na kůži nezohledňuje případy, kdy kontakt nebyl reálně možný kvůli závažným zdravotním komplikacím na straně dítěte

či matky. Proto bylo také možné připojit k odpovědím **závěrečný komentář**. Zhruba polovina žen tuto možnost využila.

2. Přestože vzorek 3.894 respondentek je rozsáhlý a považujeme jej za reprezentativní, v některých **menších porodnicích se nasbíralo pouze okolo 10 odpovědí** (ve 4 případech dokonce méně než 10). Při zhodnocení relevantnosti výsledků u každé porodnice je nutné brát v potaz počet sesbíraných odpovědí.
3. **Sběr odpovědí online** s sebou vždy nese nebezpečí, že na dotazník budou odpovídat ženy s výrazně dobrou, nebo naopak výrazně špatnou zkušeností. Nicméně 10 kroků k úspěšnému kojení by mělo být formálně splněno pro každou ženu. Proto i pomocí tohoto průzkumu lze zhodnotit, jestli tomu tak je.

V rámci vyhodnocování průzkumu byla vypracována **metodologie pro lepší srovnání jednotlivých porodnic**. Je přiložena v příloze spolu s výsledným **celorepublikovým žebříčkem**. Porodnice, ze kterých byl získán menší počet odpovědí než 10 (Prachovice, Jeseník, Rumburk a Žatec) nejsou do žebříčku zařazeny.

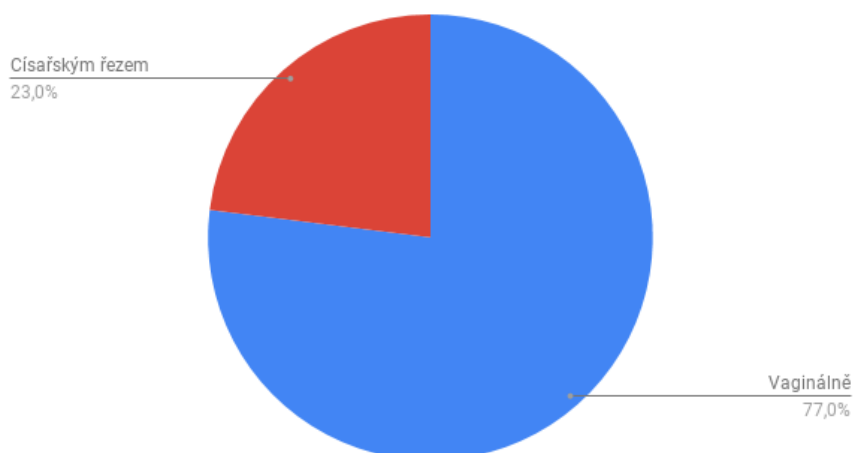
Na stránkách Šestinedělky již byly také publikované **dílní výsledky porodnic v Praze**. Výsledky z dalších krajů budou také v budoucnu poskytnuty k dispozici.

3. Celorepublikové výsledky průzkumu o podpoře kojení v porodnicích v letech 2014-2017

3.1 Charakteristika respondentek

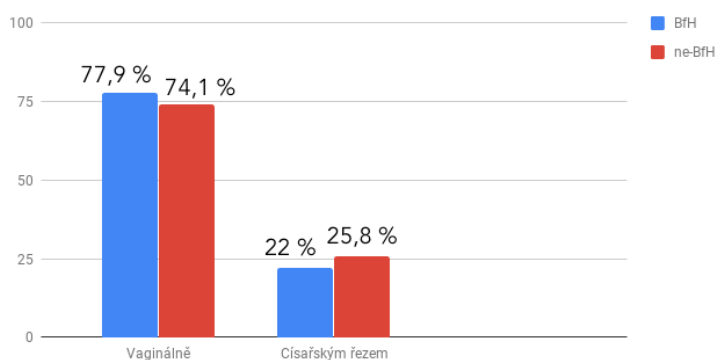
Většina respondentek (77 %) porodila dítě **vaginálně**.

Jak se miminko narodilo?

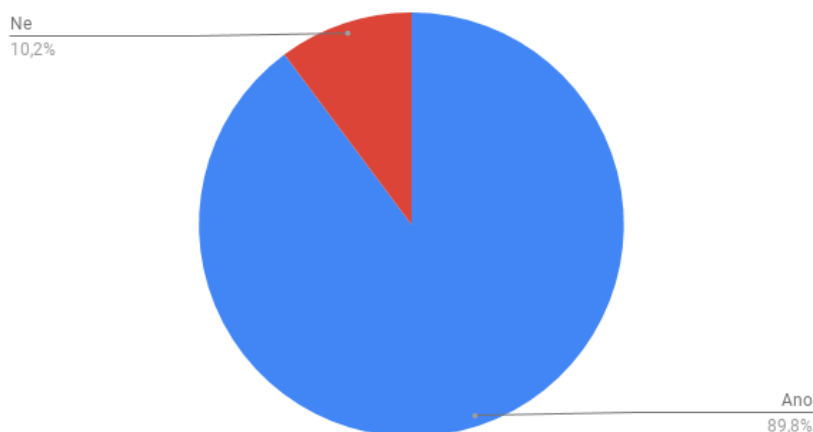
Mezi porodnicemi s certifikátem Baby-friendly Hospital (BfH) a bez něj jsou pouze malé rozdíly. **Více dětí se vaginálně narodilo v nemocnicích s certifikátem BfH.** Informace o odpovědích z jednotlivých nemocnic viz tabulka 2.

Jak se miminko narodilo?

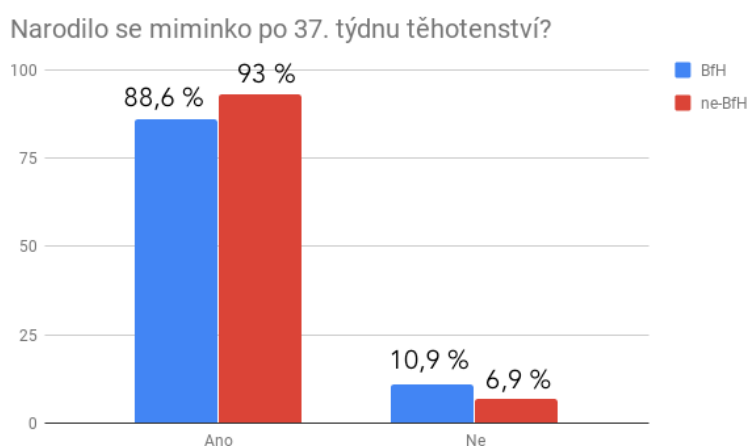

Většina dětí (89,8 %) se narodila **po 37. týdnu těhotenství**, tzn. že byly donošené.

Narodilo se miminko po 37. týdnu těhotenství?

Více nedonošených dětí se narodilo v porodnicích s certifikátem BfH, i když ani v tomto případě se nejedná o žádný výrazný rozdíl.

Tabulka 2: Počty vaginálních porodů a donošených dětí dle nemocnic

Nemocnice	% respondentek, které porodily vaginálně	% respondentek, jejichž děti se narodily po 37. týdnu těhotenství
Hlavní město Praha		
Ústav pro péči o matku a dítě, Podolí	68,5 %	91,6 %
Nemocnice Na Bulovce	81,9 %	91,8 %
Všeobecná fakultní nemocnice v Praze, Apolinář	58,9 %	85,6 %
Fakultní nemocnice v Motole	80,1 %	95,6 %
Fakultní nemocnice Královské Vinohrady	84 %	96 %

Nemocnice	% respondentek, které porodily vaginálně	% respondentek, jejichž děti se narodily po 37. týdnu těhotenství
Thomayerova nemocnice	77,5 %	88,7 %
Jihočeský kraj		
České Budějovice	67,8 %	90 %
Jindřichův Hradec	61 %	94,4 %
Český Krumlov	82,6 %	100 %
Písek	65,3 %	92,3 %
Prachatice	100 %	100 %
Strakonice	73,9 %	91,3 %
Tábor	79,1 %	95,8 %
Jihomoravský kraj		
FN Brno celkem, z toho Bohunice, Obilní trh, nerozlišeno	84,7 % 86,6 % 82,3 % 91,6 %	89,5 % 92,9 % 85,2 % 100 %
Nemocnice Milosrdných bratří	84,7 %	96,3 %
Vyškov	95,2 %	95,2 %
Boskovice	83,3 %	87,5 %
Břeclav	68,7 %	93,7 %
Ivančice	86,9 %	95,6 %
Kyjov	90 %	95 %
Znojmo	80,3 %	90,1 %
Karlovarský kraj		
Cheb	61,5 %	84,6 %
Karlovy Vary	75 %	87,5 %
Ostrov nad Ohří	56,2 %	100 %
Sokolov	82,7 %	90,9 %
Kraj Vysočina		
Havlíčkův Brod	75,4 %	94,7 %
Jihlava	75,5 %	95,5 %
Nové Město na Moravě	62,8 %	94,2 %
Pelhřimov	71,4 %	85,7 %
Třebíč	88,5 %	91,4 %
Královéhradecký kraj		
FN Hradec Králové	85,2 %	88,5 %
Jičín	74,2 %	94,2 %
Náchod	85,7 %	80,9 %
Rychnov nad Kněžnou	91,6 %	100 %
Trutnov	71,4 %	100 %
Liberecký kraj		
Česká Lípa	82,6 %	95,6 %
Jablonec nad Nisou	75,4 %	100 %
Masarykova městská nemocnice v Jilemnici	82,8 %	100 %

Nemocnice	% respondentek, které porodily vaginálně	% respondentek, jejichž děti se narodily po 37. týdnu těhotenství
Krajská nemocnice Liberec	86 %	90,6 %
Moravskoslezský kraj		
Frýdek-Místek	73,6 %	89,4 %
Havířov	57,1 %	92,8 %
Karviná-Ráj	65,2 %	95,6 %
Krnov	74,5 %	96 %
Nový Jičín	68,4 %	94,7 %
Opava	80,9 %	100 %
Městská nemocnice Ostrava, Fifejdy	88,2 %	86,2 %
FN Ostrava	76,3 %	81,8 %
Vítkovická nemocnice, Ostrava-Vítkovice	74,4 %	95,7 %
Třinec	76,9 %	100 %
Olomoucký kraj		
Jesenická nemocnice	100 %	100 %
FN Olomouc	52 %	87,6 %
Přerov	88,8 %	94,4 %
Prostějov	61,1 %	97,2 %
Šternberk	76 %	100 %
Šumperk	73,6 %	89 %
Pardubický kraj		
Chrudimská nemocnice	69,4 %	94,4 %
Pardubická nemocnice	81,1 %	90,5 %
Svitavská nemocnice	71,8 %	93,7 %
Orlickoústecká nemocnice	86 %	98 %
Plzeňský kraj		
FN Plzeň	76,6 %	92,5 %
Mulačova nemocnice, Plzeň	77,7 %	75 %
Rokycanská nemocnice	72,7 %	100 %
Klatovská nemocnice	57,5 %	84,8 %
Stodská nemocnice	85,7 %	100 %
Domažlice	86,9 %	95,6 %
Středočeský kraj		
Nemocnice Rudolfa a Stefanie Benešov	87,5 %	91,6 %
Městská nemocnice Čáslav	73,9 %	95,6 %
U Sluneční brány, Hořovice	76,6 %	95 %
Oblastní nemocnice Kladno	77,2 %	88,6 %
Kolín	62,8 %	91,4 %
Mělník	76,3 %	97,3 %
Klaudiánova nemocnice, Mladá Boleslav	86 %	85,7 %
Neratovice	80,5 %	90,9 %

Nemocnice	% respondentek, které porodily vaginálně	% respondentek, jejichž děti se narodily po 37. týdnu těhotenství
Nymburk	85,1 %	92,5 %
Oblastní nemocnice Příbram	83,3 %	100 %
Rakovník	82,5 %	100 %
Slaný	76,9 %	100 %
Ústecký kraj		
Chomutov	75 %	100 %
Děčín	79,3 %	93,1 %
Kadaň	82,1 %	89,2 %
Městská nemocnice v Litoměřicích	92,8 %	92,8 %
Most	91,6 %	83,3 %
Podřipská nemocnice, Roudnice nad Labem	85,7 %	95,2 %
Lužická nemocnice, Rumburk	75 %	75 %
Teplice	88,8 %	100 %
Žatec	66,6 %	100 %
Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem	79,1 %	95,8 %
Zlínský kraj		
Kroměřížská nemocnice	66,6 %	92,5 %
Uherskohradištská nemocnice	87,5 %	85 %
Valašské Meziříčí	94,1 %	100 %
Vsetínská nemocnice	65 %	95 %
Krajská nemocnice Tomáše Bati, Zlín	69,5 %	91,4 %

V průzkumu se nezjišťovalo, zda je žena prvorodička či vícero dička. Zastoupeny byly ovšem obě skupiny, byť prvorodičky (soudě podle závěrečných komentářů respondentek) převažovaly.

3.2 Vyhodnocení otázek k podpoře kojení

Otázky jsou vyhodnoceny v jiném pořadí, než v jakém byly uvedeny v dotazníku. Za účelem srovnání jednotlivých porodnic byly tematicky sdruženy do skupin dle 10 kroků k úspěšnému kojení (s výjimkou otázky, zde personál dokázal pomoci s kojením, jež spadá pod pátý krok k úspěšnému kojení, ale zároveň je vlastně celkovým zhodnocením poskytnuté péče) – viz metodologie v příloze.

Výsledky dotazníku jsou dány do kontextu s pravidly Světové zdravotnické organizace (dále jen „WHO“), které v době průzkumu platily (zejm. pak s takzvanými Globálními kritérii⁸). Na tomto místě je třeba upozornit na nová pravidla z dubna 2018⁹, která budou nemocnice zřejmě teprve implementovat.

3.2.1 Poporodní kontakt kůže na kůži (4. krok k úspěšnému kojení)

Podle Globálních kritérií WHO platí pro nemocnice mimo jiné, že z náhodně vybraných matek po vaginálním nebo císařském řezu bez celkové anestezie alespoň 80 % z nich potvrdí, že se jim kontaktu kůže na kůži s miminkem dostalo okamžitě nebo nejpozději do 5 minut po porodu a tento kontakt pokračoval po dobu jedné hodiny a déle.¹⁰ Ledaže by pro absenci kontaktu kůže na kůži existovaly lékařsky opodstatněné důvody.

Z výsledků průzkumu je ovšem zřejmé, že **bezprostřední, nepřerušovaný a dostatečně dlouhý poporodního kontakt kůže na kůži dítěte s matkou ještě není v našich porodnicích normou.**

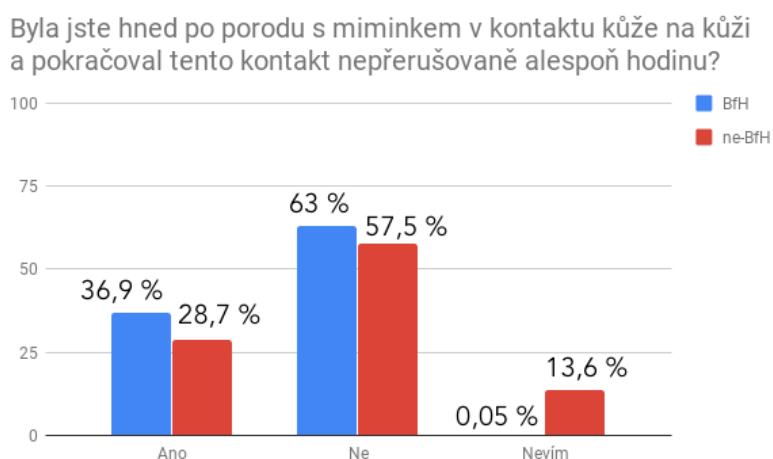
⁸ Globální kritéria platila od roku 2009 do dubna roku 2018 a byla součástí dokumentu s názvem „BABY-FRIENDLY HOSPITAL INITIATIVE Revised, Updated and Expanded for Integrated Care“ (online dostupný na: http://www.who.int/nutrition/publications/infantfeeding/bfhi_trainingcourse_sl/en/).

⁹ Viz Světová zdravotnická organizace: *Protecting, promoting, and supporting breastfeeding in facilities providing maternity and newborn services: the revised Baby-friendly Hospital Initiative 2018 (Implementation guidance)*, 2018, dostupné online na <http://www.who.int/nutrition/publications/infantfeeding/bfhi-implementation/en/>, s. 9.

¹⁰ Český sebehodnotící dotazník k certifikaci BfH nemocnic tak, jak je k 20. srpnu 2018 zveřejněný na stránkách Laktační ligy (<http://www.kojeni.cz/zdravotnikum/bfi/>), neodráží skutečnost, že 4. krok k úspěšnému kojení se před více než 9 lety zpřísnil (kontakt kůže na kůži má nastat ihned nebo nejpozději do 5 minut po porodu namísto původního limitu 30 minut; místo kontaktu kůže na kůži v délce min. 30 minut vyžadují pravidla WHO kontakt v délce alespoň jedné hodiny).

Absenci bezprostředního, nepřerušovaného a dostatečně dlouhého poporodního kontaktu kůže na kůži uvedlo **přes 60 % respondentek**. Jen několik málo z nich (tj. **1 %**) doplnilo v závěrečném komentáři, že **jejich zdravotní stav nebo zdravotní stav dítěte kontakt kůže na kůži neumožňoval**.

Při srovnání výsledků porodnic bez certifikátu Baby-friendly Hospital (dále jen „BfH“) a s ním pak vychází, že **větší procento žen, kterým prokazatelně nebyl dopřán adekvátní kontakt kůže na kůži, se nacházelo v BfH porodnicích**.

Mezi jednotlivými porodnicemi pak jsou velké rozdíly. Nejlépe dopadly z hlediska poporodního kontaktu kůže na kůži porodnice **Rychnov nad Kněžnou** (jen 8,3 % respondentek na otázku odpovědělo „ne“), dále pak **Ústí nad Orlicí** (18 %) a **Krnov** (19,6 %). Všechny mají certifikát BfH.

Za velmi překvapivé pak lze označit, že **adekvátní kontakt kůže na kůži se hned ve dvou porodnicích (Pelhřimov - BfH! - a Cheb) nekonal ani u jedné respondentky**. Překvapivé pak už ale není, že obě porodnice se nacházejí na samém konci celorepublikového žebříčku. Nicméně nelze nezmínit, že porodnice Cheb si v letošním roce podle všeho značně polepšila - dnes již na svém FB profilu slibuje až 120 minutový bonding.¹¹

¹¹ Viz FB profil Porodnice Cheb: *POROD V CHEBU – ANO ČI NE? aneb co je u nás standardem v péči o novorozence*, dostupné online na <https://www.facebook.com/porodnicecheb/posts/993094327516861>.

Ze srovnání jednotlivých porodnic plyne, že **nemocnice s certifikátem BfH lze nalézt na obou koncích žebříčku** (přehledně viz tabulka 3).

Tabulka 3: *První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska poporodního bondingu*

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, které nebyly hned po porodu s miminkem v kontaktu na kůži po dobu alespoň jedné hodiny bez přerušování
1. Rychnov nad Kněžnou (n=24)	8,3 %
2. Ústí nad Orlicí (n=50)	18 %
3. Krnov (n=51)	19,6 %
87. Děčín (n=29)	93,1 %
88. Mulačova nemocnice, Plzeň (n=18)	94,4 %
89. Pelhřimov (n=14)	100 %
89. Cheb (n=13)	100 %

Pro zajímavost si poďme srovnat i fakultní porodnice, jež jsou zřízené Ministerstvem zdravotnictví ČR. Mají v rámci zdravotnického systému velmi specifické postavení - soustřeďují se do nich totiž nejrizikovější případy.

I mezi fakultními nemocnicemi se ukázaly obrovské rozdíly, i když dopadly lépe než nemocnice na konci celorepublikového žebříčku. Zatímco ve FN Brno se nekonal odpovídající poporodní kontakt kůže na kůži u tří z deseti respondentek, ve fakultních nemocnicích v Ostravě, Hradci Králové, Motole a Plzni šlo o osm respondentek z deseti.

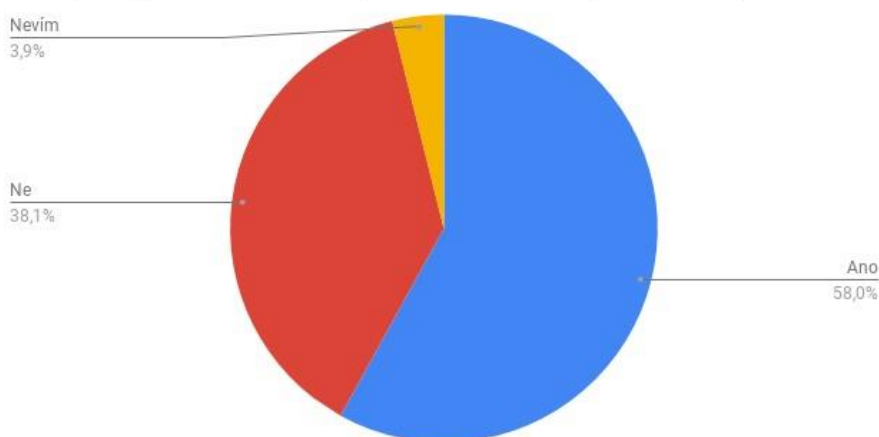
Tabulka 4: *Žebříček fakultních nemocnic z hlediska poporodního bondingu*

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, které nebyly hned po porodu s miminkem v kontaktu na kůži po dobu alespoň jedné hodiny bez přerušení
1. FN Brno – Obilní trh (n=142)	33,8 %
2. FN Brno - Bohunice (n=142)	44,2 %
3. FN. Olomouc (n=73)	50,6 %
4. FN Královské Vinohrady (n=25)	72 %
5. VFN Praha, Apolinář (n=146)	75,3 %
6. FN Ostrava (n=55)	80 %
7. FN Hradec Králové (n=61)	80,3 %
8. FN Motol (n=116)	84,4 %
9. FN Plzeň (n=120)	85,8 %

3.2.2 Včasná další pomoc (součást 5. kroku k úspěšnému kojení)

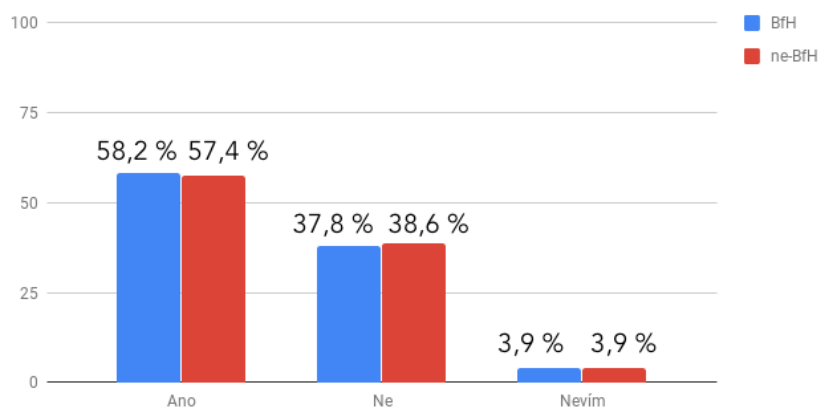
Podle Globálních kritérií WHO by z náhodně vybraných kojících matek (včetně těch po císařském řezu) mělo **alespoň 80 % z nich potvrdit, že jim personál nabídl do 6 hodin po porodu další pomoc s kojením**. Přesto však v našem průzkumu potvrdilo včasnou další pomoc **jen 58 % žen**.

Přišel k Vám někdo z personálu nejpozději 6 hodin po porodu, aby Vám poskytl informace o kojení a nabídl Vám pomoc s kojením?

Srovnání výsledků porodnic bez certifikátu Baby-friendly Hospital a s ním pak ukazuje, že mezi oběma druhy porodnic nejsou žádné výrazné rozdíly. **O necelé jedno procento vycházejí lépe BfH porodnice.**

Přišel k Vám někdo z personálu nejpozději 6 hodin po porodu, aby Vám poskytl informace o kojení a nabídl Vám pomoc s kojením?

Nejlépe dopadl **Rychnov nad Kněžnou** (BfH), kde jen 8,3 % respondentek neobdrželo pomoc do 6 hodin. Dále pak **Rokycany** (9 %) a **Ústí nad Orlicí** (12 %, BfH). Naopak nejhůře pak tyto porodnice, přičemž všechny (!) mají certifikát BfH: **Prostějov** (83,3 %), **Břeclav** (68,7 %) a **Pelhřimov** (64,2 %).

I v tomto případě platí, že **nemocnice s certifikátem BfH nalezneme na obou koncích žebříčku.**

Tabulka 5: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska včasné další pomoci

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, ke kterým nepřišel do 6 hodin po porodu nikdo z personálu, aby poskytl informace o kojení a nabídl pomoc s kojením
1. Rychnov nad Kněžnou (n=24)	8,3 %
2. Rokycany (n=11)	9 %
3. Ústí nad Orlicí (n=50)	12 %
87. Pelhřimov (n=14)	64,2 %
88. Břeclav (n=16)	68,7 %
89. Prostějov (n=36)	83,3 %

I mezi fakulními nemocnicemi byly tentokrát velké rozdíly. Od **necelých tří žen z deseti ve FN Olomouc**, ke kterým nepřišel do 6 hodin po porodu nikdo s personálu, aby poskytl informace o kojení a nabídl pomoc s kojením, až po **šest žen z deseti ve FN Plzeň**.

Tabulka 6: Žebříček fakulních nemocnic z hlediska včasné další pomoci

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, ke kterým nepřišel do 6 hodin po porodu nikdo z personálu, aby poskytl informace o kojení a nabídl pomoc s kojením
1. FN Olomouc (n=73)	26 %
2. FN Ostrava (n=55)	34,5 %
3. FN Brno – Obilní trh (n=142)	35,9 %
4. FN Královské Vinohrady (n=25)	36 %
5. FN Hradec Králové (n=61)	44,2 %
6. VFN Praha, Apolinář (n=146)	52 %
7. FN Motol (n=116)	52,5 %
8. FN Brno - Bohunice (n=142)	52,8 %
9. FN Plzeň (n=120)	61,6 %

3.2.3 Správná poloha, přisátí miminka a pití mléka z prsu (součást 5. kroku k úspěšnému kojení)

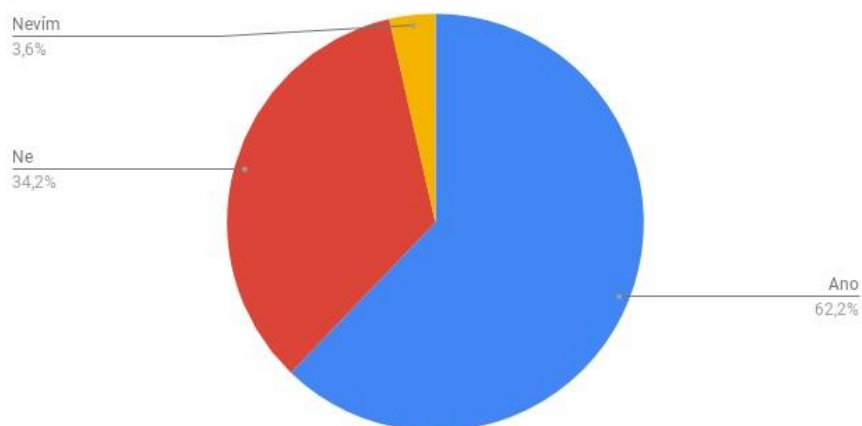
Podle Globálních kritérií WHO mj. platí, že z náhodně vybraných kojících matek (vč. těch po císařském řezu):

1. je **alespoň 80 % z nich schopno ukázat nebo popsat správnou polohu miminka při kojení,**
2. je **nejméně 80 % nich schopno popsat, podle jakých znaků poznat, že jejich dítě je dobře přisáté a saje mateřské mléko.**

Na uvedené podmínky se náš průzkum ptal pomocí dvou otázek zaměřených (1) na informace ohledně správné polohy miminka a správného přisátí a (2) na ukázkou, jak poznat, že dítě skutečně pije mléko z prsa.

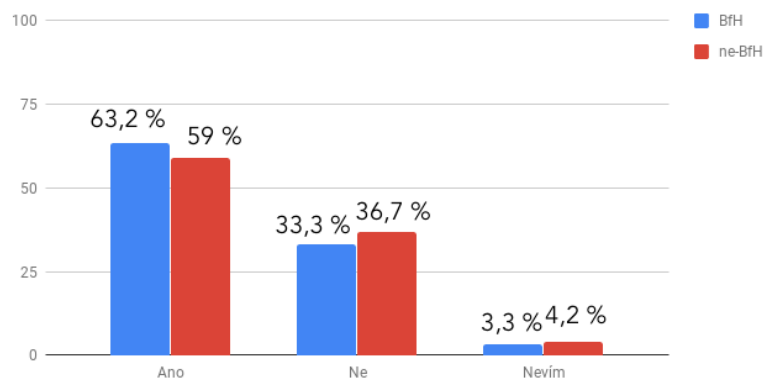
(1) Více než třetina respondentek uvedla, že jim personál neukázal správnou polohu při kojení a/nebo správné přisátí miminka.

Dostala jste informace o tom, jak vypadá správná poloha a správné přisátí miminka?

Ze srovnání nemocnic s certifikátem BfH a bez něj vychází o něco lépe porodnice s certifikátem BfH.

Dostala jste informace o tom, jak vypadá správná poloha a správné přisátí miminka?

Nejlépe se pak umístily tyto porodnice: **Havířov** (správná poloha a/nebo správné přisátí nebylo ukázáno 7,1 % respondentek), **Rychnov nad Kněžnou** (8,3 %) a **Česká Lípa** (8,6 %). Všechny jsou držitkami certifikátu BfH. Nejhůře dopadl **Jindřichův Hradec** (66,6 %), **Všeobecná fakultní nemocnice v Praze - Apolinář** (56,8 %), **Nemocnice Milosrdných bratří v Brně** (54,3 %) - držitelka certifikátu BfH.

Tabulka 7: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska informací o správné poloze a přísátí miminka

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál neposkytl informace o správné poloze a přísátí miminka
1. Havířov (n=14)	7,1 %
2. Rychnov nad Kněžnou (n=24)	8,3 %
3. Česká Lípa (n=23)	8,6 %
87. Nemocnice Milosrdných bratří v Brně (n=138)	54,3 %
88. VFN Praha, Apolinář (n=146)	56,8 %
89. Jindřichův Hradec (n=18)	66,6 %

I mezi fakultními nemocnicemi jsou tentokrát velké rozdíly. Od **jedné ženy z deseti ve FN Olomouc**, které personál neposkytl informace o správné poloze a přísátí miminka, až **po polovinu žen bez daných informací ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze**.

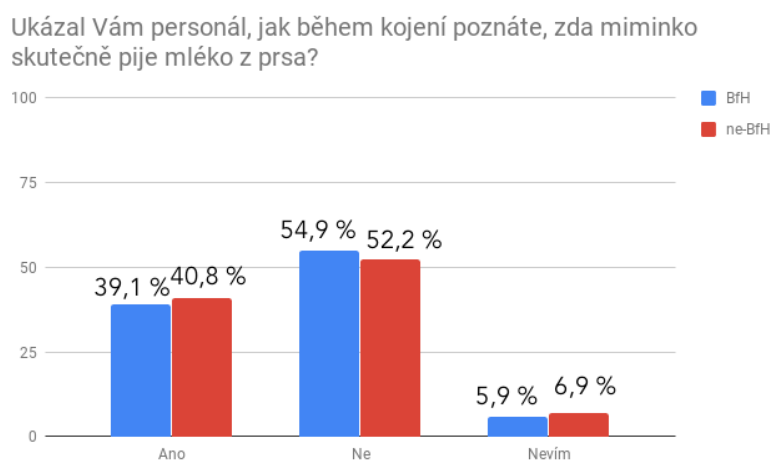
Tabulka 8: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska informací o správné poloze a přísátí miminka

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál neposkytl informace o správné poloze a přísátí miminka
1. FN Olomouc (n=73)	16,4 %
2. FN Ostrava (n=55)	27,2 %
3. FN Motol (n=116)	31,8 %
4. FN Královské Vinohrady (n=25)	32 %
5. FN Brno – Obilní trh (n=142)	35,2 %
6. FN Hradec Králové (n=61)	44,2 %
7. FN Brno - Bohunice (n=142)	44,3 %
8. FN Plzeň (n=120)	47,5 %
9. VFN Praha, Apolinář (n=146)	56,8 %

(2) Co se týče **ukázky, jak poznat, že dítě skutečně pije mléko z prsa**, té se nedostalo **více než polovině respondentek.**

Při srovnání porodnice s certifikátem BfH a bez něj pak **vychází o něco málo lépe porodnice bez certifikátu.**

Nejlépe se umístila porodnice **Rokycany** (27,2 % žen na otázku odpovědělo „ne“), **Havlíčkův Brod** (28 %) a **Havířov** (28,5 %). Všechny porodnice jsou držitelem certifikátu BfH. Nejhůře pak dopadly porodnice v **Rakovníku** (80 %), **Kadani** (78,5 %) a **Sokolově** (72,7 %), BfH porodnici.

Opět tedy platí, že **porodnice s certifikátem BfH jsou na obou koncích žebříčku.**

Tabulka 9: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska ukázky, jak poznat, že dítě skutečně pije z prsa

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál neukázal, jak poznat, že dítě skutečně pije z prsa
1. Rokycany (n=11)	27,2 %
2. Havlíčkův Brod (n=57)	28 %
3. Havířov (n=14)	28,5 %
87. Sokolov (n=11)	72,7 %
88. Kadaň (n=28)	75,8 %
89. Rakovník (n=40)	80 %

Rozdíly panují také mezi fakultními nemocnicemi. Od **třetiny žen ve FN Olomouc**, kterým personál neukázal, jak poznat, že dítě skutečně pije z prsa, až **po dvě třetiny žen ve FN Plzeň**.

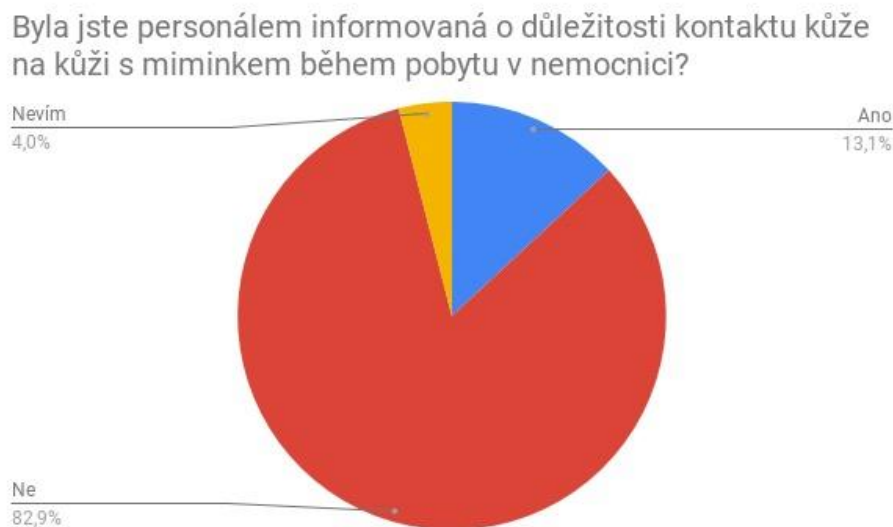
Tabulka 10: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska ukázky, jak poznat, že dítě skutečně pije z prsa

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál neukázal, jak poznat, že dítě skutečně pije z prsa
1. FN Olomouc (n=73)	35,6 %
2. FN Brno – Obilní trh (n=142)	48,5 %
3. VFN Praha, Apolinář (n=146)	52 %
4. FN Ostrava (n=55)	56,3 %
5. FN Motol (n=116)	56,8 %
6. FN Hradec Králové (n=61)	57,3 %
7. FN Královské Vinohrady (n=25)	60 %
8. FN Brno - Bohunice (n=142)	65,4 %
9. FN Plzeň (n=120)	67,5 %

3.2.4 Informace o důležitosti kontaktu kůže na kůži

Nad rámec Globálních kritérií WHO (ale logicky v souladu s pátým krokem k úspěšnému kojení) byla po vzoru MAMILy zařazena do průzkumu i otázka ohledně informovanosti maminek o důležitosti kontaktu kůže na kůži s miminkem během pobytu v nemocnici. Kontakt matky s dítětem kůže na kůži v prvních dnech po porodu je totiž základním prostředkem k tomu, aby se v klidu a pohodě nastartovalo kojení. Je o to důležitější, pokud se s kojením vyskytly nebo potenciálně mohou vyskytnout problémy - např. žena podstoupila císařský řez, neproběhl adekvátní kontakt kůže na kůži ihned po porodu či se třeba dítě pořádně nepřisálo.¹² Podle nových pravidel WHO z letošního roku je pak již možno zařadit tento bod jakožto způsob k zajištění dostatečné laktace pod pátý krok k úspěšnému kojení.¹³

Z průzkumu plyne, že o důležitosti kontaktu kůže na kůži s miminkem během pobytu v nemocnici **nebylo informováno přes 80 % respondentek**.

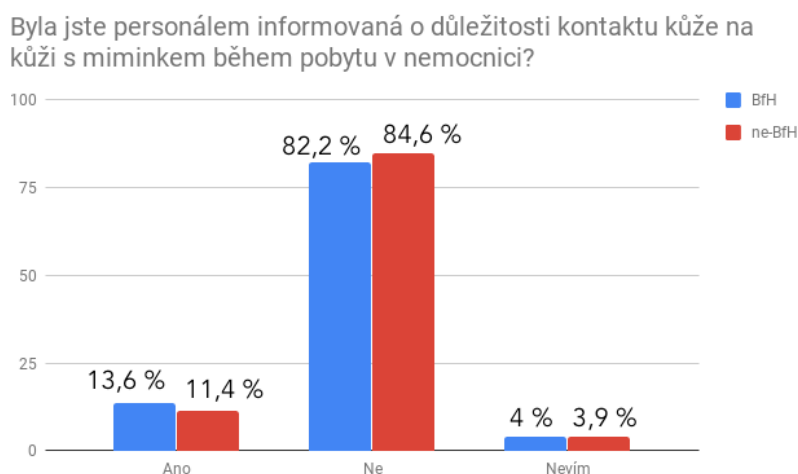

Při porovnání aritmetického průměru certifikovaných a necertifikovaných porodnic se pak ukazuje, že **o něco málo lépe vycházejí BfH porodnice**. Ovšem jedná se spíše o Pyrrhovo

¹² Viz La Leche League International: *The Womanly Art of Breastfeeding*, Ballantine Books, 8. vydání, 2010, s. 77 an.

¹³ Viz Světová zdravotnická organizace: *Protecting, promoting, and supporting breastfeeding in facilities providing maternity and newborn services: the revised Baby-friendly Hospital Initiative 2018 (Implementation guidance)*, s. 18.

vítězství, když ani v BfH porodnicích se **více než 80 % respondentek** nedozvědělo o důležitosti kontaktu kůže na kůži s miminkem.

Nejlépe se umístila porodnice v **Havířově** (o důležitosti kontaktu kůže na kůži nebylo informováno 28,5 % respondentek), dále pak **Rychnov nad Kněžnou** (50 %) a **Chomutov** (58,3 %). První dvě porodnice jsou držitelkami BfH certifikátu.

Nejhůře pak dopadly **Domažlice, Litoměřice a Cheb**, kde byla respondentky tuto informaci nedostaly ani v jediném případě. Následovány byly **Boskovicemi a Ústím nad Labem** (neinformováno 95,8 % respondentek) a **Strakonice** (95,6 %). Čtyři ze zmiňovaných nemocnic jsou držitelkami BfH certifikátu.

Opět platí, že **porodnice s certifikátem BfH jsou na obou koncích žebříčku**.

Tabulka 11: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska poskytnutí informací o důležitosti kontaktu kůže na kůži s miminkem během pobytu v nemocnici

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál neposkytl informace o důležitosti kontaktu kůže na kůži s miminkem během pobytu v nemocnici
1. Havířov (n=14)	28,5 %
2. Rychnov nad Kněžnou (n=24)	50 %
3. Chomutov (n=12)	58,3 %

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál neposkytl informace o důležitosti kontaktu kůže na kůži s miminkem během pobytu v nemocnici
84. Strakonice (n=26)	95,6 %
85.-86. Boskovice (n=24)	95,8 %
85.-86. Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem (n=48)	95,8 %
87-89. Domažlice (n=23)	100 %
87-89. Městská nemocnice v Litoměřicích (n=14)	100 %
87-89. Cheb (n=13)	100 %

Rozdíly panují také mezi fakultními nemocnicemi, i když v tomto případě nelze hovořit o dobrém výsledku kterékoliv z nich. Od **téměř sedmi žen z deseti ve FN Olomouc**, kterým personál neposkytl informace o důležitosti kontaktu kůže na kůži s miminkem během pobytu v nemocnici, až **po devět žen z deseti ve FN Plzeň**.

Tabulka 12: *Žebříček fakultních nemocnic z hlediska poskytnutí informací o důležitosti kontaktu kůže na kůži s miminkem během pobytu v nemocnici*

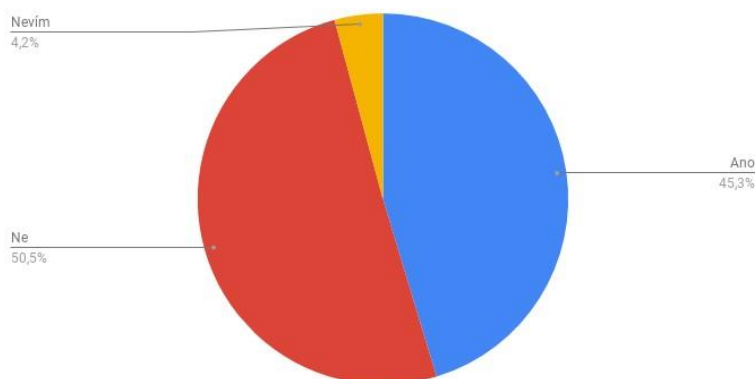
Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál neposkytl informace o důležitosti kontaktu kůže na kůži s miminkem během pobytu v nemocnici
1. FN Olomouc (n=73)	68,4 %
2. FN Brno – Obilní trh (n=142)	73,2 %
3.-4. FN Ostrava (n=55)	83,6 %
3.-4. FN Hradec Králové (n=61)	83,6 %
5. FN Královské Vinohrady (n=25)	84 %
6. VFN Praha, Apolinář (n=146)	84,9 %
7. FN Motol (n=116)	91,3 %
8. FN Brno - Bohunice (n=142)	92,2 %
9. FN Plzeň (n=120)	92,5 %

3.2.5 Kam se obrátit o pomoc

Další otázka nad rámec požadavků WHO převzatá ze slovenského průzkumu MAMILy. MAMILA otázku směřovala spíše k desátému kroku k úspěšnému kojení, ovšem jeví se vhodnější zařadit ji sem. Respondentky (s ohledem na formulaci otázky a i dle doplňujících komentářů) neodpovídaly na to, kde najdou pomoc s kojením mimo porodnici, ale na to, jestli jim v porodnici řekli, kdo jim s kojením pomůže v daném zařízení. Pokud ovšem ženy nedostaly informaci, na koho se mají obrátit o pomoc s kojením, je otázkou, do jaké míry dostaly úvodní informace o kojení. Před případným řešením problémů s kojením tedy musely zjišťovat, kdo přesně jim v porodnici má poradit (někdy to může být kterákoliv sestra, jinde to však může být místní laktační poradkyně¹⁴).

Ani v tomto případě nebyly výsledky příliš povzbudivé. **Přes polovinu respondentek danou informaci nedostalo.**

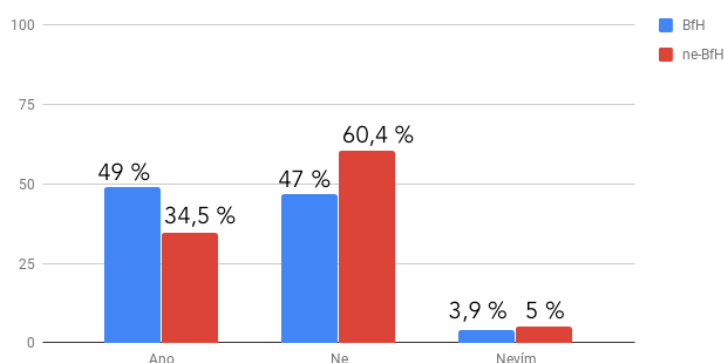
Dostala jste od personálu informace, kam se po porodu můžete obrátit o pomoc s kojením?

Z porovnání porodnic s certifikátem a bez něj **vycházejí výrazně lépe BfH porodnice.** Nicméně i tak téměř polovina žen informaci, kterou by bylo možno označit za základní, nedostala.

¹⁴ Podle implementačních pokynů WHO k 10 krokům k úspěšnému kojení by nicméně měl být vyškolen a schopen poradit a pomoci s kojením všechny zdravotnický personál, který pečuje o matku a dítě.

Dostala jste od personálu informace, kam se po porodu můžete obrátit o pomoc s kojením?

Nejlépe dopadla porodnice **Ústí nad Orlicí** (jen 4 % respondentek nedostaly požadovanou informaci), **Rychnov nad Kněžnou** (4,1 %) a **Opava** (4,7 %). Všechny porodnice mají certifikát BfH. Nejhůře se umístily naopak **Cheb** (100 %), **Chomutov** (91,6 %) a **Jindřichův Hradec** (88,8 %). Alespoň tentokrát se na úplném konci žebříčku nevyskytují porodnice s certifikátem BfH.

Tabulka 13: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska poskytnutí informace, kam se po porodu obrátit o pomoc s kojením

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál neposkytl informaci, kam se po porodu obrátit o pomoc s kojením
1. Ústí nad Orlicí (n=50)	4 %
2. Rychnov nad Kněžnou (n=24)	4,1 %
3. Opava (n=21)	4,7 %
87. Jindřichův Hradec (n=18)	88,8 %
88. Chomutov (n=12)	91,6 %
89. Cheb (n=14)	100 %

Rozdíly panují také mezi fakultními nemocnicemi, i když v tomto případě nelze hovořit o dobrém výsledku kterékoliv z nich. Od **téměř sedmi žen z deseti ve FN Hradec Králové**, kterým personál neposkytl informace, kam se po porodu obrátit o pomoc s kojením, až **po devět žen z deseti ve FN Plzeň**.

Tabulka 14: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska poskytnutí informace, kam se po porodu obrátit o pomoc s kojením

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál neposkytl informaci, kam se po porodu obrátit o pomoc s kojením
1. FN Hradec Králové (n=61)	16,3 %
2. FN Ostrava (n=55)	34,5 %
3. FN Brno – Obilní trh (n=142)	45 %
4. FN Plzeň (n=120)	55,8 %
5. VFN Praha, Apolinář (n=146)	65 %
6. FN Královské Vinohrady (n=25)	68 %
7. FN Brno - Bohunice (n=142)	68,3 %
8. FN Motol (n=116)	68,9 %
9. FN Olomouc (n=73)	75,4 %

3.2.6 Nepodávat nic než mateřské mléko, s výjimkou lékařsky indikovaných případů (6. krok k úspěšné podpoře kojení)

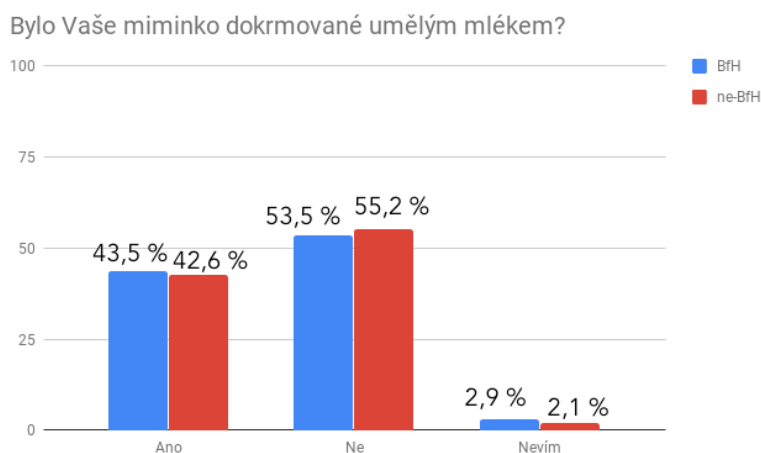
Podle Globálních kritérií WHO musí mimo jiné v nemocnici **alespoň 80 % z náhodně vybraných matek uvést, že jejich dítě dostávalo pouze mateřské mléko** (z prsu matky, odstříkané nebo z banky mateřského mléka). Pokud dítě dostalo něco jiného, bylo to ze zdravotních důvodů na základě indikace personálem. Podle WHO jde primárně o klasickou formou galaktosémie, o metabolické vady typu fenylketonurii, o porodní váhu nižší než 1.500 g či velmi předčasné narození před 32. týdnem těhotenství.¹⁵

Z průzkumu ovšem plyne, že dokrmování umělým mlékem u nás bylo v letech 2014-2017 mnohem rozšířenější praktikou. **Dokrm byl podán dvěma z pěti dětí.**

¹⁵ Blíže viz Světová zdravotnická organizace: *BABY-FRIENDLY HOSPITAL INITIATIVE Revised, Updated and Expanded for Integrated Care*, 2009, s. 46-47. N.B. dokument byl od té doby několikrát aktualizován např. prostřednictvím pokynů ke kojení u matek s HIV, k péči o děti s rizikem hypoglykémie apod.

Při porovnání porodnic s certifikátem BfH a bez něj se ukazuje, že **nepatrně lépe vycházejí porodnice bez certifikátu.**

Z jednotlivých porodnic se pak nejlépe umístila **Opava** (bez jediného dítěte dokrmovaného umělým mlékem), **Kroměříž** (7,4 % dokrmovaných dětí) a **Česká Lípa** (13 %). Všechny tři porodnice mají certifikát BfH. Nejhůře dopadly porodnice **Trutnov** (85,7 %), BfH **Prostějov** (83,3 %) a **Teplice** (72,2 %).

Na začátku i konci žebříčku se tedy opět vyskytují BfH porodnice.

Tabulka 15: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska dokrmování umělým mlékem

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě bylo dokrmeno umělým mlékem
1. Opava (n=21)	0 %

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě bylo dokrmeno umělým mlékem
2. Kroměříž (n=27)	7,4 %
3. Česká Lípa (n=23)	13 %
87. Teplice (n=18)	72,2 %
88. Prostějov (n=36)	83,3 %
89. Trutnov (n=14)	85,7 %

Rozdíly panují také mezi fakultními nemocnicemi. V tomto ohledu je třeba vyzdvihnout výsledek FN Brno - Obilní trh, která se specializuje na nedonošené děti – i přesto je v porovnání s ostatními fakultními nemocnicemi nejlepší. Přes polovinu dokrmovaných dětí hlásily respondentky hned v pěti fakultních nemocnicích, což je velmi varovné.

Tabulka 16: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska dokrmování umělým mlékem

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě bylo dokrmeno umělým mlékem
1. FN Brno – Obilní trh (n=142)	27,4 %
2. FN Olomouc (n=73)	43,8 %
3. VFN Praha, Apolinář (n=146)	45,8 %
4. FN Brno - Bohunice (n=142)	47,1 %
5. FN Motol (n=116)	54,3 %
6. FN Královské Vinohrady (n=25)	56 %
7. FN Ostrava (n=55)	56,3 %
8. FN Hradec Králové (n=61)	57,3 %
9. FN Plzeň (n=120)	58,3 %

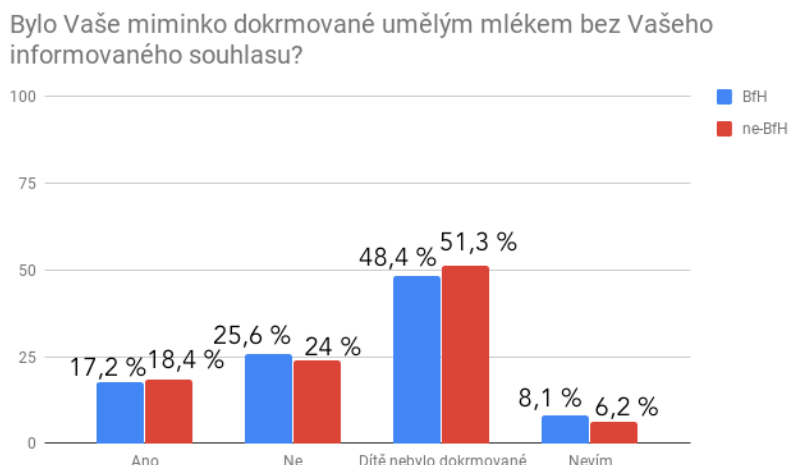
3.2.7 Dokrmování umělým mlékem bez informovaného souhlasu

Otázka byla zařazena po vzoru MAMILy nad rámec Globálních kritérií WHO, které s takovou eventualitou vůbec nepočítají. Nepředpokládá se totiž, že by byly zásahy tohoto typu prováděny bez informovaného souhlasu rodičů. Ovšem výsledek byl překvapující – **téměř dvě z deseti**

děti respondentek dostaly bez informovaného souhlasu rodičů dokrm umělým mlékem. Svědčí to do jisté míry o tom, že personál považuje dokrm umělým mlékem za věc natolik běžnou, že není nutné se rodičů ptát.

Z porovnání porodnic s certifikátem BfH a bez něj pak **vychází jen o něco málo lépe BfH porodnice.**

Z porodnic se pak nejlépe umístily BfH **Opava a Rokycany**, kde nebylo žádné dítě dokrmeno bez souhlasu rodičů. Dále potom **Neratovice** (2,5 % ze všech dětí dokrmeno bez informovaného souhlasu) a BfH **Kroměříž** (3,7 %). Nejhorše se umístily **Karlovy Vary** (66,6 % ze všech dětí, což ale zároveň znamená 100 % z dětí dokrmovaných umělým mlékem), BfH **Havířov** (57,1 %) a **Stod** (55,5 %).

BfH porodnice tedy opět nalezneme na začátku i konci žebříčku.

Tabulka 17: *První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska dokrmování umělým mlékem bez informovaného souhlasu*

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě bylo dokrmeno umělým mlékem bez informovaného souhlasu
1.-2. Opava (n=21)	0 %
1.-2. Rokycany (n=11)	0 %
3. Neratovice (n=77)	2,5 %
4. Kroměříž (n=27)	3,7 %
87. Stod (n=14)	55,5 %
88. Havířov (n=14)	57,1 %
89. Karlovy Vary (n=24)	66,6 %

Dokrmly bez informovaného souhlasu se vyskytovaly i ve fakultních nemocnicích. Od téměř **jednoho dítěte z deseti ve FN Brno**, které bylo dokrmované bez informovaného souhlasu, až po **tři děti z deseti ve FN Hradec Králové**.

Tabulka 18: *Žebříček fakultních nemocnic z hlediska dokrmování umělým mlékem bez informovaného souhlasu*

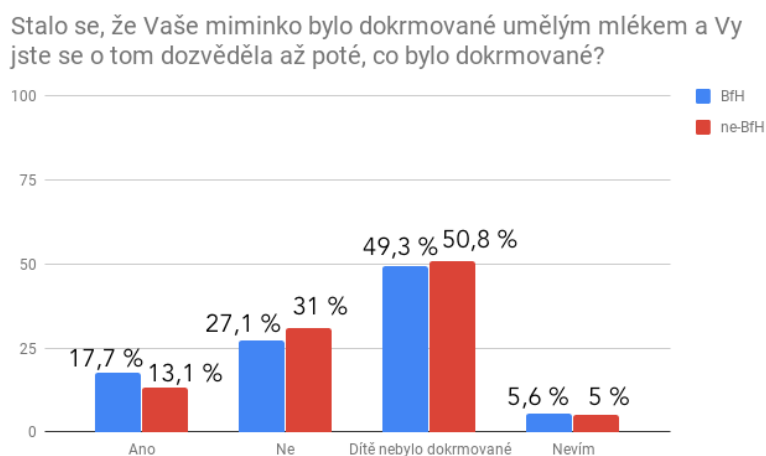
Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě bylo dokrmeno umělým mlékem bez informovaného souhlasu
1. FN Brno – Obilní trh (n=142)	9,1 %
2. FN Motol (n=116)	12,9 %
3. FN Brno - Bohunice (n=142)	18,3 %
4. FN Olomouc (n=73)	21,9 %
5. FN Plzeň (n=120)	23,3 %
6. FN Ostrava (n=55)	23,6 %
7. VFN Praha, Apolinář (n=146)	26 %
8. FN Královské Vinohrady (n=25)	28 %
9. FN Hradec Králové (n=61)	31,3 %

3.2.8 Informování až poté, co bylo dítě dokrmeno umělým mlékem

Stejně jako v předešlém případě jde o otázku nad rámec pravidel WHO, která byla zařazena po vzoru MAMILy. Nepředpokládá se, že by byly zásahy tohoto typu provedeny bez vědomí a souhlasu rodičů. Z průzkumu vyplývá, že **16 % ze všech respondentek se o dokrmování svého dítěte dozvědělo poté, co dokrm proběhl.**

Ze srovnání porodnic s certifikátem BfH a bez něj **vycházejí lépe porodnice bez certifikátu.**

Nejlépe se umístily **porodnice v Opavě a Šumperku** (žádné dítě dokrmované předtím, než byl informován rodič), dále pak **Všeobecná fakultní nemocnice v Praze** (1,36 % žen uvedlo, že se o dokrmu umělým mlékem dozvědělo až poté) a **Kroměříž** (3,7 %). Tři z těchto porodnic mají certifikát BfH.

Na konci žebříčku pak můžeme najít **Havířov** (57,1 %), **Karlovy Vary** (54,1 %) a **Nový Jičín** (47,3 %). Dvěma z těchto porodnic byl udělen certifikát BfH.

Porodnice s certifikátem BfH tedy najdeme i v tomto případě na začátku i na konci žebříčku.

Tabulka 19: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska poskytnutí informace o dokrmu umělým mlékem až poté, co bylo dítě dokrmeno

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jimž byla informace o dokrmu umělým mlékem poskytnuta až poté, kdy bylo dítě dokrmeno
1.-2. Opava (n=21)	0 %
1.-2. Šumperk (n=19)	0 %
3. VFN Praha, Apolinář (n=146)	1,36 %
4. Kroměříž (n=27)	3,7 %
87. Nový Jičín (n=19)	47,3 %
88. Karlovy Vary (n=24)	54,1 %
89. Havířov (n=14)	57,1 %

Také ve fakultních nemocnicích se stávalo, že informace o dokrmu umělým mlékem byla poskytnuta až poté, co bylo dítě dokrmeno. Mezi porodnicemi jsou opět velké rozdíly - od **jednoho dítěte z deseti ve VFN Praha**, jehož rodiče (matka) se o dokrmu dozvěděli poté, co bylo dítě dokrmeno, až po **tři děti z deseti ve FN Královské Vinohrady a FN Hradec Králové**.

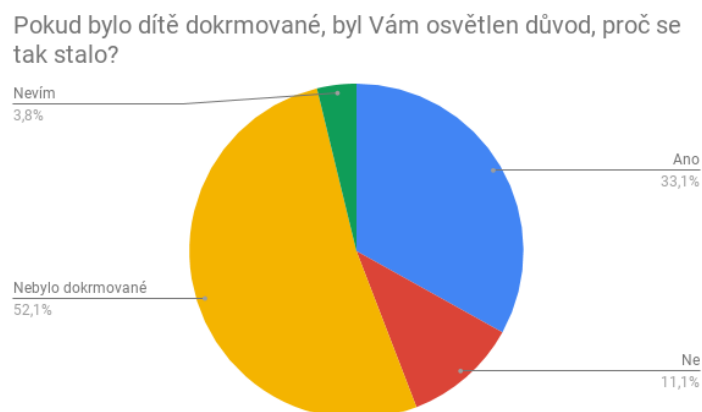
Tabulka 20: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska poskytnutí informace o dokrmu umělým mlékem až poté, co bylo dítě dokrmeno

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jimž byla informace o dokrmu umělým mlékem poskytnuta až poté, kdy bylo dítě dokrmeno
1. VFN Praha, Apolinář (n=146)	1,36 %
2. FN Brno – Obilní trh (n=142)	11,2 %
3. FN Motol (n=116)	12 %
4. FN Brno - Bohunice (n=142)	19,7 %
5. FN Plzeň (n=120)	22,5 %

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jimž byla informace o dokrmu umělým mlékem poskytnuta až poté, kdy bylo dítě dokrmeno
6. FN Olomouc (n=73)	23,2 %
7. FN Ostrava (n=55)	27,2 %
8. FN Královské Vinohrady (n=25)	32 %
9. FN Hradec Králové (n=61)	34,4 %

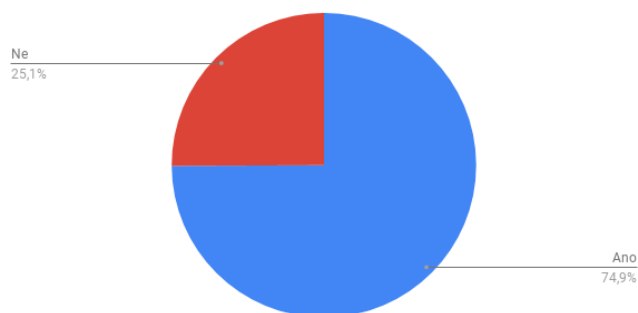
3.2.9 Sdělení důvodu dočrmování

I tato otázka byla do průzkumu zařazena dle MAMILy nad rámec pravidel WHO na podporu kojení. WHO totiž nepředpokládá, že by dočrmování dítěte mohlo probíhat bez sdělení účelu, který je nedílnou součástí informovaného souhlasu.

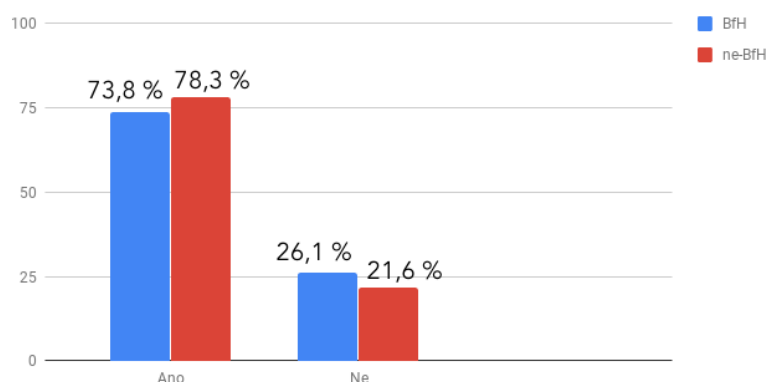
Z odpovědí plyne, že **25 % žen, jejichž děti byly dočrmované – a v tomto případě se již nemusí jednat jen o dočrm umělým mlékem, ale i mateřským mlékem - nebyl sdělen důvod, proč se tak stalo.**

Pokud bylo dítě dočrmonané, byl Vám osvětlen důvod, proč se tak stalo?

Při srovnání pak vycházejí lépe porodnice bez certifikátu BfH.

Pokud bylo dítě dočrmonané, byl Vám osvětlen důvod, proč se tak stalo?

Nejlépe se umístily porodnice Neratovice, Pelhřimov, Kroměříž, Litoměřice, Rokycany, Cheb, Břeclav a Rychnov nad Kněžnou, kde byly o důvodech dočrmonu informovány všechny respondentky, jejichž děti byly dočrmonány. Dále potom Ústav pro péči o matku a dítě v pražském Podolí (důvody dočrmonu nebyly vysvětleny 2,8 % žen s dočrmonanými dětmi) a Třebíč (6,2 %). Nejhůře dopadla porodnice Opava, kde důvody dočrmonu nebyly sděleny ani jedné ženě, jejíž dítě bylo dočrmoneno, dál pak Thomayerova nemocnice (83,3 %), Česká Lípa a Čáslav (60 %).

Tabulka 21: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska poskytnutí informace o důvodech dočrmonu

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž děti byly dočrmonány a jimž nebyl sdělen důvod dočrmonu
1.-8. Neratovice (n=77)	0 %

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž děti byly dočkovány a jimž nebyl sdělen důvod dočkování
1.-8. Pelhřimov (n=14)	0 %
1.-8. Kroměříž (n=27)	0 %
1.-8. Městská nemocnice v Litoměřicích (n=14)	0 %
1.-8. Rokycany (n=11)	0 %
1.-8. Cheb (n=13)	0 %
1.-8. Břeclav (n=16)	0 %
1.-8. Rychnov nad Kněžnou (n=24)	0 %
9. Ústav pro péči o matku a dítě, Praha (n=191)	2,8 %
10. Třebíč (n=35)	6,2 %
86.-87. Česká Lípa (n=23)	60 %
86.-87. Městská nemocnice Čáslav (n=23)	60 %
88. Thomayerova nemocnice, Praha (n=80)	83,3 %
89. Opava (n=21)	100 %

I ve fakulních nemocnicích se stávalo, byť ve výrazně menší míře než v porodnicích na konci celorepublikového žebříčku, že rodičům nebyly osvětleny důvody poskytnutého dočkování. Mezi porodnicemi jsou rozdíly, ale již ne tak velké.

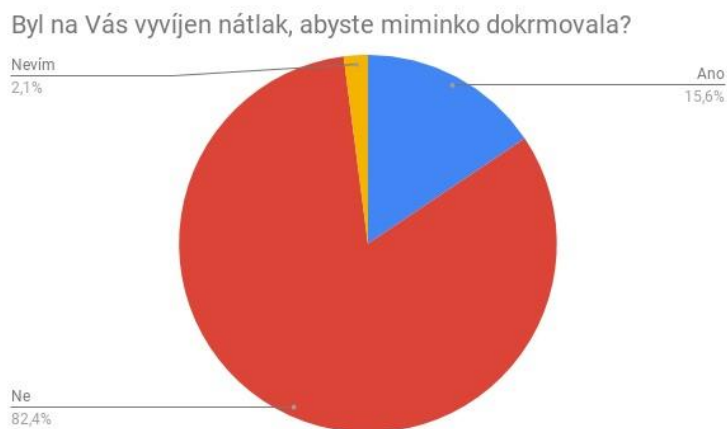
Tabulka 22: Žebříček fakulních nemocnic z hlediska poskytnutí informace o důvodech dočkování

Fakulní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž děti byly dočkovány a jimž nebyl sdělen důvod dočkování
1.-2. FN Královské Vinohrady (n=25)	14,2 %
1.-2. FN Brno – Obilní trh (n=142)	14,2 %
3. FN Motol (n=116)	16,3 %
4. FN Ostrava (n=55)	18,7 %

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž děti byly dokrmovány a jimž nebyl sdělen důvod dokrmu
5. FN Plzeň (n=120)	21,5 %
6. FN Brno - Bohunice (n=142)	29,6 %
7. VFN Praha, Apolinář (n=146)	29,8 %
8. FN Olomouc (n=73)	32,4 %
9. FN Hradec Králové (n=61)	35 %

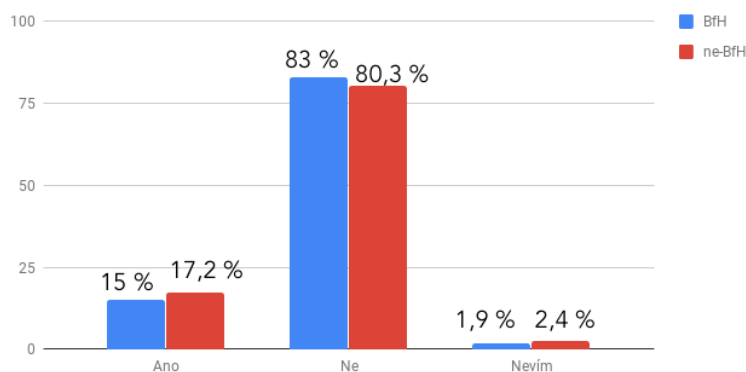
3.2.10 Nátlak na dokrmování

Stejně jako předešlé otázky, i tato byla zařazena dle MAMILy nad rámec pravidel WHO, které vůbec nepočítají s tím, že by personál měl na rodiče vytvářet jakýkoliv nátlak k dokrmování dítěte. Bylo poměrně překvapující zjistit, že **15 % respondentek mělo za to, že na ně byl nátlak na dokrmování dítěte vyvíjen.**

V porovnání pak lépe vycházejí o něco lépe porodnice s certifikátem BfH.

Byl na Vás vyvíjen nátlak, abyste miminko dokrmovala?

Nejlépe se umístily **porodnice v Mostě, Roudnici nad Labem, Frýdku-Místku a Opavě**, kde žádná respondentka nepocítovala nátlak na dokrmování dítěte. Dále pak **Nové Město na Moravě** (2,8 % respondentek uvedlo, že na ně byl vyvíjen nátlak na dokrmování) a **Rychnov nad Kněžnou** (4,1 %). Na druhé straně škály se ocitly porodnice **Havířov** (78,5 %), **Cheb** (46,1 %) a **Sokolov** (36,3 %).

Mnohé z uvedených nemocnic **na začátku i na konci žebříčku (Havířov) mají certifikát BfH.**

Tabulka 23: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska nátlaku na dokrmování

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jež pocítovaly nátlak na dokrmování
1.-4. Opava (n=21)	0 %
1.-4. Podřípská nemocnice, Roudnice nad Labem (n=21)	0 %
1.-4. Most (n=12)	0 %
1.-4. Frýdek-Místek (n=19)	0 %
2. Nové Město na Moravě (n=35)	2,8 %
3. Rychnov nad Kněžnou (n=24)	4,1 %
87. Sokolov (n=11)	36,3 %
88. Cheb (n=13)	46,1 %
89. Havířov (n=14)	78,5 %

Rozdíly panují také mezi fakultními nemocnicemi, které se však pohybují spíše v horní polovině celorepublikového žebříčku. Přesto **jedna z pěti žen ve FN Motol, VFN Praha, FN Královské Vinohrady a FN Plzeň a jedna ze čtyř žen ve FN Ostravě** uvedla, že pocítovala nátlak na dokrmování dítěte.

Tabulka 24: *Žebříček fakultních nemocnic z hlediska nátlaku na dokrmování*

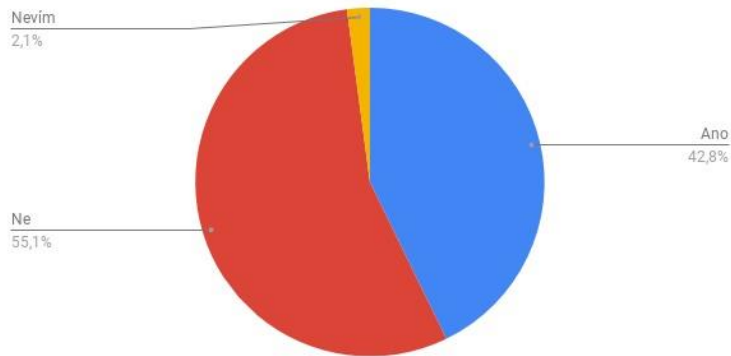
Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jež pocítovaly nátlak na dokrmování
1. FN Brno – Obilní trh (n=142)	9,1 %
2. FN Olomouc (n=73)	12,3 %
3. FN Hradec Králové (n=61)	14,7 %
4. FN Brno - Bohunice (n=142)	19 %
5. FN Motol (n=116)	19,8 %
6. FN Královské Vinohrady (n=25)	20 %
7. VFN Praha, Apolinář (n=146)	20,5 %
8. FN Plzeň (n=120)	21,6 %
9. FN Ostrava (n=55)	25,4 %

3.2.11 Rooming-in aneb 24 hodin spolu (7. krok k úspěšnému kojení)

Podle Globálních kritérií WHO musí pozorování i diskuze s matkami a zdravotnickým personálem potvrdit, že **alespoň 80 % matek s dětmi jsou spolu**. V případě separace musí existovat oprávněné důvody. Zároveň z náhodně vybraných matek musí **alespoň 80 % potvrdit, že byly na stejném pokoji s dítětem bez separace a pokud k ní došlo, bylo to z oprávněných důvodů**.

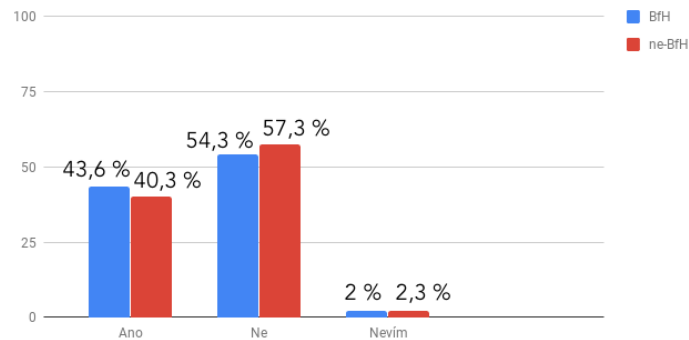
Více než polovina respondentek ovšem nebyla na stejném pokoji s dítětem od příchodu z porodního sálu.

Byla jste na pokoji s miminkem neustále v režimu rooming-in už od příchodu z porodního sálu?

Ve srovnání vycházejí o něco lépe **porodnice s certifikátem BfH**.

Byla jste na pokoji s miminkem neustále v režimu rooming-in už od příchodu z porodního sálu?

Nejlépe se umístily porodnice v **Jihlavě** (jen 13,3 % žen uvedlo, že nebylo na pokoji s dítětem hned od příchodu z porodního sálu), **Vyškově** (21,6 %) a **Rakovníku** (20 %). Nejhorší dopadly porodnice v **Pelhřimově** (92,8 %, BfH!), v **Ostrově** (87,5 %) a **Chomutově** (83,3 %).

Tabulka 25: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska rooming-in

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě s nimi nebylo na pokoji neustále v režimu rooming-in už od příchodu z porodního sálu
1. Jihlava (n=45)	13,3 %
2. Vyškov (n=106)	21,6 %
3. Rakovník (n=40)	13 %
87. Chomutov (n=12)	83,3 %

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě s nimi nebylo na pokoji neustále v režimu rooming-in už od příchodu z porodního sálu
88. Ostrov nad Ohří (n=16)	87,5 %
89. Pelhřimov (n=14)	92,8 %

Fakultní nemocnice nepatří mezi první příčky celorepublikového žebříčku z hlediska rooming-in a **ani jedna z nich nesplnila pravidlo 80 % matek s dětmi bez separace**. Většina z nich odpovídala celorepublikovému průměru, s výjimkou porodnic na konci žebříčku.

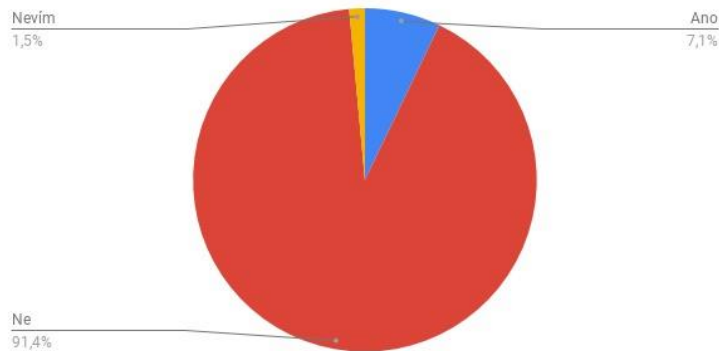
Tabulka 26: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska rooming-in

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě s nimi nebylo na pokoji neustále v režimu rooming-in už od příchodu z porodního sálu
1. FN Olomouc (n=73)	49,3 %
2. FN Brno – Obilní trh (n=142)	56,3 %
3. FN Brno - Bohunice (n=142)	57 %
4. VFN Praha, Apolinář (n=146)	73,2 %
5. FN Plzeň (n=120)	73,3 %
6. FN Královské Vinohrady (n=25)	76 %
7. FN Motol (n=116)	76,7 %
8. FN Ostrava (n=55)	78,9 %
9. FN Hradec Králové (n=61)	80,3 %

3.2.12 Odnesení dítěte bez vědomí matky (součást 7. kroku k úspěšnému kojení)

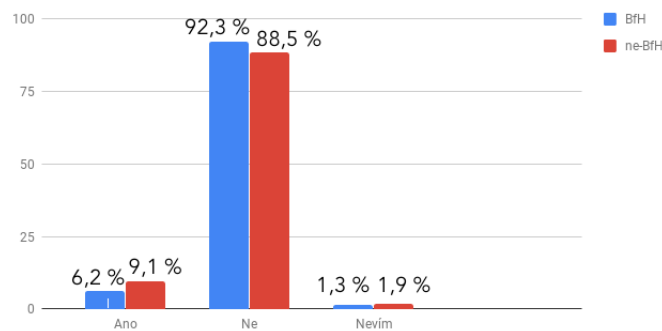
Otázka je součástí 7. kroku k úspěšného kojení, který předpokládá, že matka má být spolu s dítětem (viz výše). Pravidla WHO nepočítají s tím, že by dítě mělo být matkám odnášeno bez jejich vědomí. **7,1 % respondentek přesto uvedlo, že jim dítě bez jejich vědomí odneseno bylo**. Nejednalo se přitom vždy o důvody odůvodnitelné pravidly WHO, někdy spíše vycházely z rutinních postupů porodnice. Proto je na tomto místě třeba upozornit, že zákonnými zástupci dítěte jsou jeho rodiče, nikoliv zdravotníci.

Odnesl personál miminko během Vašeho pobytu, aniž byste o tom věděla?

Při porovnání vyšly lépe porodnice s certifikátem BfH.

Odnesl personál miminko během Vašeho pobytu, aniž byste o tom věděla?

Nejlépe dopadly nemocnice v **Litoměřicích, Ivančicích, České Lípě, Olomouci, Šternberku, Šumperku, Novém Městě na Moravě, Rakovníku, Vsetínu, Domažlicích, Třinci, Karviné, Rychnově nad Kněžnou a Trutnově**. Ani jedna z respondentek neuvedla, že by jí bylo v některé z těchto porodnic odneseno dítě bez jejího vědomí. Na druhém místě se umístily **Neratovice** (1,2 % žen uvedlo, že bylo dítě odneseno bez jejich vědomí) a na třetím pak **Všeobecná nemocnice v Praze - Apolinář** (1,36 %).

Nejhůře se umístily porodnice v **Nymburku** (62,9 % !), dále pak **Uherském Hradišti** (40 %) a **Pelhřimově** (35,7 %) - BfH!

Tabulka 27: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska odnesení dítěte bez vědomí matky

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě bylo během jejich pobytu odneseno, aniž by o tom věděly
1.-14. Městská nemocnice v Litoměřicích (n=14)	0 %

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě bylo během jejich pobytu odneseno, aniž by o tom věděly
1.-14. Ivančice (n=23)	0 %
1.-14. Česká Lípa (n=23)	0 %
1.-14. FN Olomouc (n=73)	0 %
1.-14. Šternberk (n=25)	0 %
1.-14. Šumperk (n=19)	0 %
1.-14. Nové Město na Moravě (n=35)	0 %
1.-14. Rakovník (n=40)	0 %
1.-14. Vsetín (n=20)	0 %
1.-14. Domažlice (n=23)	0 %
1.-14. Třinec (n=13)	0 %
1.-14. Karviná-Ráj (n=23)	0 %
1.-14. Rychnov nad Kněžnou (n=24)	0 %
1.-14. Trutnov (n=14)	0 %
15. Neratovice (n=77)	1,2 %
16. VFN Praha, Apolinář (n=146)	1,36 %
87. Pelhřimov (n=14)	35,7 %
88. Uherské Hradiště (n=40)	40 %
89. Nymburk (n=27)	62,9 %

Je potřeba vyzdvihnout, že **ve FN Olomouc** ani jedna z respondentek neuvedla, že by její dítě bylo odneseno bez jejího vědomí. **VFN Praha** těsně následuje s 1,36 %, což je stále ještě pěkný výsledek vzhledem k počtu rizikových případů, které se v nemocnici koncentrují. Naopak výsledky fakultních nemocnic na konci žebříčku, zejm. **FN Plzeň, kde bylo jedno z deseti dětí**

odneseno bez vědomí matky, jsou už výrazně znepokojující, přestože nedosahují výsledků porodnic na konci celorepublikového žebříčku.

Tabulka 28: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska odnesení dítěte bez vědomí matky

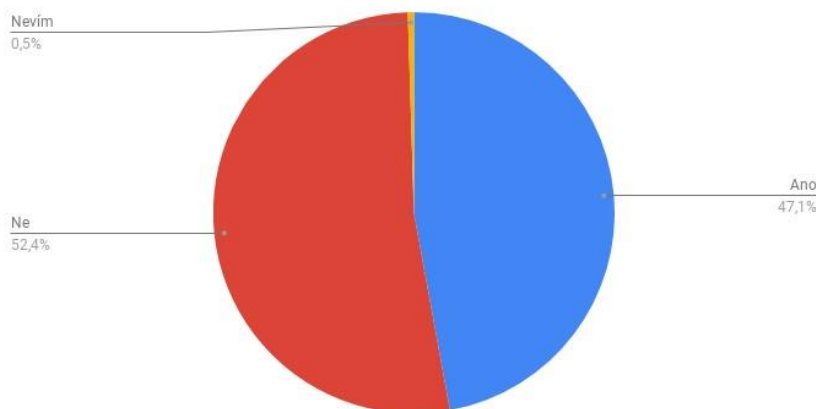
Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě bylo během jejich pobytu odneseno, aniž by o tom věděly
1. FN Olomouc (n=73)	0 %
2. VFN Praha, Apolinář (n=146)	1,36 %
3. FN Královské Vinohrady (n=25)	4 %
4. FN Brno – Obilní trh (n=142)	4,2 %
5. FN Brno - Bohunice (n=142)	5,6 %
6. FN Ostrava (n=55)	7,2 %
7. FN Hradec Králové (n=61)	8,1 %
8. FN Motol (n=116)	8,6 %
9. FN Plzeň (n=120)	10,8 %

3.2.13 Miminko na pokoji během všech nocí (7. krok k úspěšnému kojení)

Součástí 7. kroku k úspěšnému kojení (rooming-in) je i to, že dítě je s matkou nejen v průběhu dne, ale automaticky i v průběhu noci. To je důležité mj. proto, že je prokázáno, že časté kojení v noci zvyšuje hladinu hormonu prolaktinu více než kojení přes den, a podporuje tak tvorbu mateřského mléka.¹⁶ Přesto **více než polovina respondentek nebyla po porodu během všech nocí na pokoji s dítětem.**

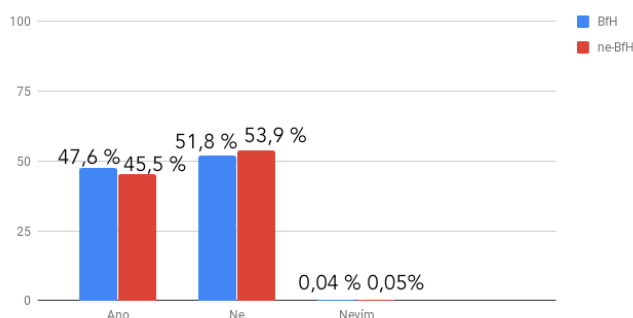
¹⁶ Viz Brown, A.: *Breastfeeding Uncovered: Who really decides how we feed our babies*, Pinter & Martin, 2016, s. 77.

Bylo s Vámi miminko na pokoji i během všech nocí, které jste strávila v porodnici? (Uved'te "ne" i v případě, že šlo jen o jednu noc.)

V porovnání vyšly o něco lépe porodnice s certifikátem BfH.

Bylo s Vámi miminko na pokoji i během všech nocí, které jste strávila v porodnici? (Uved'te "ne" i v případě, že šlo jen o jednu noc.)

Nejlépe dopadly porodnice ve **Vyškově** (17,9 % žen uvedlo, že nebylo s miminkem na pokoji během všech nocí), **Ústí nad Labem** (22,9 %) a **Rakovníku** (25 %). Nejhorše se umístily porodnice v **Uherském Hradišti** (95 %, BfH!), **Pelhřimově** (92,8 %, BfH!) a **Čáslavi** (86,9 %).

Porodnice s certifikátem BfH jsou opět na začátku i konci žebříčku.

Tabulka 29: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska společného pobytu matky a dítěte na pokoji v noci

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě nebylo s nimi na pokoji během všech nocí v porodnici
1. Vyškov (n=106)	17,9 %
2. Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem (n=48)	22,9 %

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě nebylo s nimi na pokoji během všech nocí v porodnici
3. Rakovník (n=40)	25 %
87. Městská nemocnice Čáslav (n=23)	86,9 %
88. Pelhřimov (n=14)	92,8 %
89. Uherské Hradiště (n=40)	92,8 %

Výsledky fakultních nemocnic odpovídají celorepublikovému průměru až podprůměru.

Tabulka 30: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska společného pobytu matky a dítěte na pokoji v noci

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě nebylo s nimi na pokoji během všech nocí v porodnici
1. FN Brno – Obilní trh (n=142)	43,6 %
2. FN Ostrava (n=55)	47,2 %
3. FN Královské Vinohrady (n=25)	50 %
4. FN Olomouc (n=73)	53,4 %
5. FN Hradec Králové (n=61)	63,9 %
6. FN Plzeň (n=120)	64,1 %
7. FN Brno - Bohunice (n=142)	68,3 %
8. VFN Praha, Apolinář (n=146)	68,7 %
9. FN Motol (n=116)	73 %

3.2.14 Dítě v posteli

To, že jsou matka a dítě spolu znamená mj. i sdílení postele, jak ostatně také uvádějí internetové stránky WHO¹⁷. Vědecká studie z roku 1997 dokonce uvádí, že děti, které sdílejí postel v matkou se kojí dvakrát více a o 39 % déle než děti spící v oddělené postýlce.¹⁸

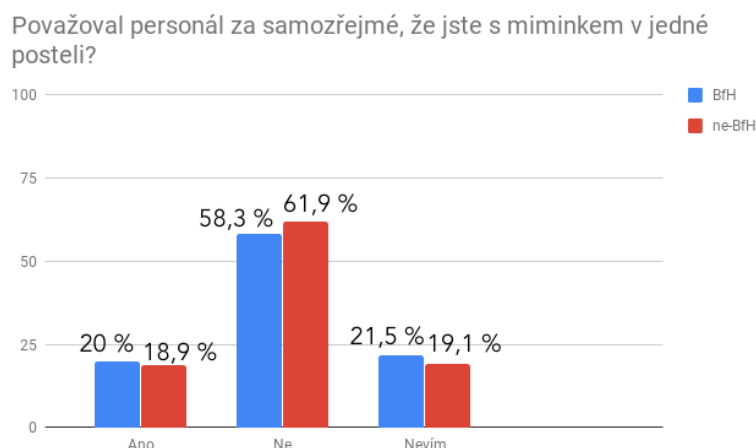
¹⁷ Viz Světová zdravotnická organizace: *10 Steps to Successful Breastfeeding – Step 7*, dostupné online na: <http://www.tensteps.org/step-7-successful-breastfeeding.shtml>.

¹⁸ Viz McKenna, J. J. – Mosko, S. S. a kol.: *Bedsharing Promotes Breastfeeding*, *Pediatrics*, 1997, Aug 1;100(2):214-219.

Přesto více než **polovina žen uvedla, že personál nepovažoval** za samozřejmé, že matka byla s dítětem v jedné posteli. Situaci částečně osvětluje nevhodné vybavení porodnic (úzké postele) – viz komentáře respondentek v příloze.

Ze srovnání vycházejí o **něco lépe porodnice s BfH certifikátem.**

Nejlépe se v celorepublikovém žebříčku umístily porodnice **Český Krumlov** (17,3 % žen uvedlo, že personál nepovažoval sdílení postele za samozřejmé), **Neratovice** (22 %) a **Ústí nad Labem** (25 %). Nejhůře dopadl **Cheb** (100 %), **Mulačova nemocnice v Plzni** (88,8 %) a **Hořovice** (88,3 %).

Tabulka 31: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska sdílení postele

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, které uvedlo, že personál nepovažoval za samozřejmé, aby byly s miminkem v posteli
1. Český Krumlov (n=23)	17,3 %
2. Neratovice (n=77)	22 %
3. Masarykova nemocnice v Ústí nad Labem (n=48)	25 %
87. U Sluneční brány, Hořovice (n=60)	88,3 %
88. Mulačova nemocnice v Plzni (n=18)	88,8 %
89. Cheb (n=13)	100 %

Mezi fakultními nemocnicemi existují velké rozdíly, jejich výsledky jsou z hlediska celorepublikového žebříčku **průměrné až podprůměrné**. Zatímco v případě **FN Brno** nepovažoval personál za samozřejmé sdílení postele dle poloviny respondentek, ve **FN Motol**, **FN Plzeň** a **FN Ostrava** jde až o čtyři pětiny žen.

Tabulka 32: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska sdílení postele

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, které uvedlo, že personál nepovažoval za samozřejmé, aby byly s miminkem v posteli
1. FN Brno – Obilní trh (n=142)	49,2 %
2. FN Brno - Bohunice (n=142)	59,1 %
3. VFN Praha, Apolinář (n=146)	64,3 %
4. FN Olomouc (n=73)	65,7 %
5. FN Hradec Králové (n=61)	72,1 %
6. FN Královské Vinohrady (n=25)	76 %
7. FN Motol (n=116)	80 %
8. FN Plzeň (n=120)	80,8 %
9. FN Ostrava (n=55)	81,8 %

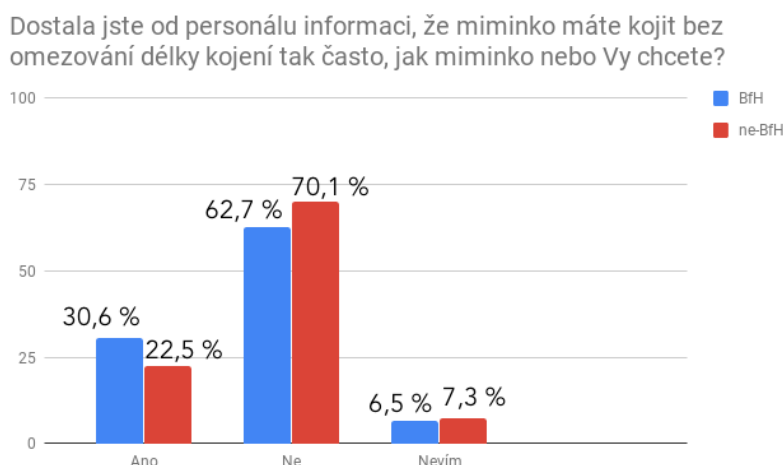
3.2.15 Kojení podle potřeb dítěte (8. krok k úspěšnému kojení)

Podle Globálních kritérií WHO musí v rámci osmého kroku k úspěšnému kojení mimo jiné **alespoň 80 % kojících matek potvrdit, že jim bylo sděleno, aby kojily své dítě tak často a tak dlouho, jak chce dítě (nebo něco podobného).**

Z průzkumu ovšem plyne, že informaci dostalo **pouhých 28,6 % žen!** Mnohem větší skupina, přes polovinu žen, pak informaci nedostala.

Ze srovnání tentokrát vycházejí **výrazněji lépe porodnice s certifikátem BfH**. Ani tak ovšem zdaleka nenaplnily požadavky WHO.

Nejlépe se umístily porodnice v **Mostě** (informaci nedostala čtvrtina respondentek), **Kladno** (27,2 %) a **Krnov** (29,4 %). Nejhůře dopadl **Cheb** (92,3 %), **Sokolov** (90,9 %) a **Pardubice** (88,6 %).

Nemocnice s certifikátem BfH se opět nacházejí na začátku i konci žebříčku.

Tabulka 33: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska poskytnutí informace o kojení dle potřeb dítěte

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál neposkytl informaci, že miminko mají kojít bez omezování délky kojení tak často, jak miminko nebo ony chtějí
1. Most (n=12)	25 %
2. Oblastní nemocnice Kladno (n=44)	27,2 %
3. Krnov (n=51)	29,4 %
87. Pardubice (n=53)	88,6 %
88. Sokolov (n=11)	90,6 %
89. Cheb (n=13)	92,3 %

Mezi fakultními nemocnicemi existují velké rozdíly, ovšem ani jedna z nich nenaplnuje požadavky WHO. Zatímco v případě **FN Olomouc a FN Brno** informaci nedostala polovina žen, ve **VFN Praha a FN Motol** jde až o čtyři pětiny žen.

Tabulka 34: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska poskytnutí informace o kojení dle potřeb dítěte

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál neposkytl informaci, že miminko mají kojít bez omezování délky kojení tak často, jak miminko nebo ony chtějí
1. FN Olomouc (n=73)	49,3 %
2. FN Brno – Obilní trh (n=142)	51,4 %
3. FN Královské Vinohrady (n=25)	60 %
4. FN Plzeň (n=120)	65,8 %
5. FN Ostrava (n=55)	67,2 %
6. FN Hradec Králové (n=61)	72,1 %
7. FN Brno - Bohunice (n=142)	72,5 %
8. VFN Praha, Apolinář (n=146)	77,3 %

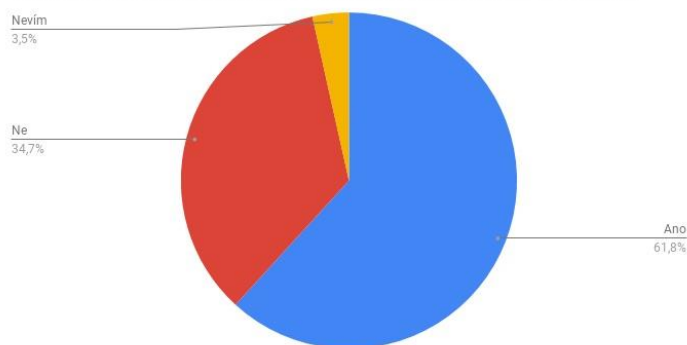
Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál neposkytl informaci, že miminko mají kojít bez omezování délky kojení tak často, jak miminko nebo ony chtějí
9. FN Motol (n=116)	80 %

3.2.16 Kojení dle harmonogramu (8. krok k úspěšnému kojení)

Antitezí 8. kroku k úspěšnému kojení je kojení dle časového harmonogramu nebo po omezený počet minut. Informaci o kojení dle časového harmonogramu nebo s omezením počtu minut **dostalo přes 60 % žen.**

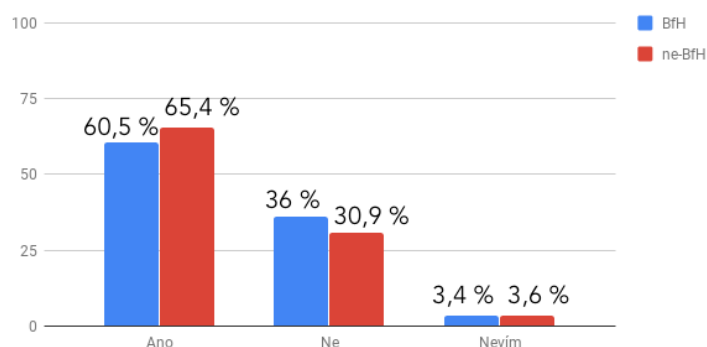
Vzhledem ke komentářům žen (v příloze), v nichž poukazují na rozdílné rady různých zdravotníků v nemocnici, lze také uvést, že mnohé z nich během pobytu v nemocnici dostanou jak informaci o kojení dle potřeb dítěte, tak i informací o kojení dle časového harmonogramu. To je velmi matoucí a situaci zvláště prvorodičkám to značně ztěžuje. Přitom by se něčemu takovému dalo lehce vyhnout, kdyby zaměstnanci porodnice (zvláště se to ostatně očekává od porodnic s certifikátem BfH, které musí mít písemnou strategii podpory kojení) dodržovaly jednotnou linii.

Dostala jste od kohokoliv z personálu informaci, že máte kojít podle určitého časového rozvrhu nebo že máte kojít jen určitý počet minut?

Ve srovnání pak **vycházejí lépe porodnice s certifikátem BfH**, ale i tak se stále jedná o velmi tristní výsledek.

Dostala jste od kohokoliv z personálu informaci, že máte kojít podle určitého časového rozvrhu nebo že máte kojít jen určitý

Nejlépe vyšly porodnice v **Havlíčkově Brodě** (14 % žen informaci dostalo), v **Krnově** (19,6 %) a **Český Budějovicích** (26 %). Od třetího místa celorepublikového žebříčku porodnice nenaplnily požadavky 7. kroku k úspěšnému kojení.

Nejhůře pak dopadly **porodnice v Sokolově, Ostrově na Ohří, Strakonících a Chebu**, kde se o časovém harmonogramu nebo omezené délce kojení dozvěděly všechny respondentky. Následovaly **Karlovy Vary** (95,8 %) a **Litoměřice** (92,8 %).

Tabulka 35: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska poskytnutí informace o kojení dle časového harmonogramu

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál poskytl informaci, že mají kojít miminko podle určitého časového rozvrhu nebo jen po určitý počet minut
1. Havlíčkův Brod (n=57)	14 %
2. Krnov (n=51)	19,2 %
3. České Budějovice (n=87)	26 %
84. Městská nemocnice v Litoměřicích (n=14)	92,8 %
85. Karlovy Vary (n=24)	95,8 %
86.-89. Sokolov (n=11)	100 %
86.-89. Ostrov nad Ohří (n=16)	100 %
86.-89. Strakonice (n=26)	100 %

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál poskytl informaci, že mají kojit miminko podle určitého časového rozvrh nebo jen po určitý počet minut
86.-89. Cheb (n=13)	100 %

S výjimkou FN Brno – Obilní trh, VFN Praha, FN Ostrava se fakultní nemocnice pohybují v celonárodním průměru až podprůměru. Ani jedna z nich však nenaplnila požadavky 7. kroku k úspěšnému kojení.

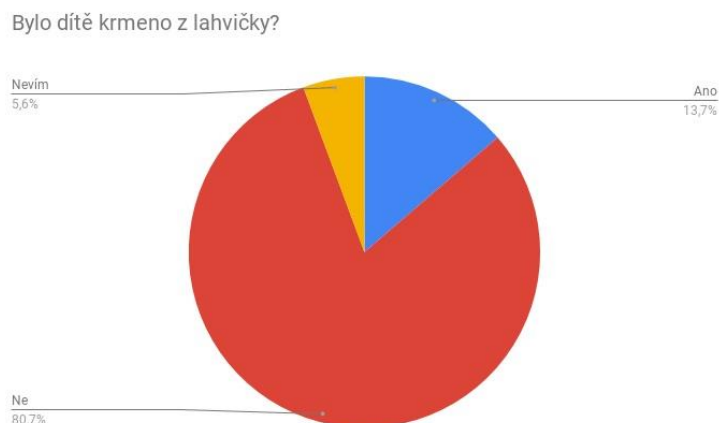
Tabulka 36: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska poskytnutí informace o kojení dle časového harmonogramu

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým personál poskytl informaci, že mají kojit miminko podle určitého časového rozvrh nebo jen po určitý počet minut
1. FN Brno – Obilní trh (n=142)	45 %
2. VFN Praha, Apolinář (n=146)	48,6 %
3. FN Ostrava (n=55)	58,1 %
4. FN Plzeň (n=120)	61,6 %
5. FN Královské Vinohrady (n=25)	64 %
6. FN Brno - Bohunice (n=142)	66,1 %
7. FN Olomouc (n=73)	72,6 %
8. FN Hradec Králové (n=61)	81,9 %
9. FN Motol (n=116)	82,7 %

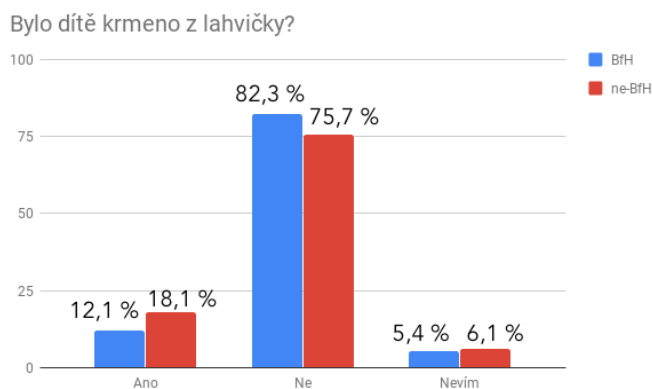
3.2.17 Zákaz podávat kojeným dětem dudlíky, šidítka (9. krok k úspěšnému kojení)

Podle Globálních kritérií WHO se musí při pozorování v BfH porodnici prokázat, že **alespoň 80 % kojených dětí nepoužívá láhev nebo dudlík**. Pokud ano, matky byly informovány o rizicích s tím spojených. Zároveň z náhodně vybraných kojících matek musí alespoň 80 % prohlásit, že pokud ví, jejich děti nepoužívaly kojeneckou láhev a nedostaly dudlík.

80,2 % respondentek průzkumu potvrdilo, že jejich dítě nepoužívalo v porodnici kojeneckou láhev.

Při porovnání vycházejí výrazně lépe porodnice s certifikátem BfH.

Kojenecká láhev ke krmení dítěte **nebyla použita ke krmení dětí respondentek hned ve 20 porodnicích**, v dalších pak jen výjimečně (viz tabulka 37). Naopak v **Prostějově (BfH!)** byly z lahvičky krmeny dokonce **dvě třetiny dětí**, v **Nymburku a Mulačově nemocnici v Plzni** pak **šest dětí z deseti**.

Tabulka 37: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska krmení dítěte z kojenecké láhve

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě bylo krmeno z kojenecké láhve
1.-20. Havlíčkův Brod (n=57)	0 %
1.-20. Karviná-Ráj (n=23)	0 %
1.-20. Nový Jičín (n=19)	0 %
1.-20. Opava (n=21)	0 %

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě bylo krmeno z kojenecké láhve
1.-20. Ostrov nad Ohří (n=16)	0 %
1.-20. FN Královské Vinohrady (n=25)	0 %
1.-20. Boskovice (n=24)	0 %
1.-20. Ivančice (n=23)	0 %
1.-20. Chomutov (n=12)	0 %
1.-20. Kadaň (n=28)	0 %
1.-20. Český Krumlov (n=23)	0 %
1.-20. Městská nemocnice Čáslav (n=23)	0 %
1.-20. Neratovice (n=77)	0 %
1.-20. Jičín (n=35)	0 %
1.-20. Náchod (n=21)	0 %
1.-20. Rychnov nad Kněžnou (n=24)	0 %
1.-20. Svitavy (n=32)	0 %
1.-20. Ústí nad Orlicí (n=50)	0 %
1.-20. Domažlice (n=23)	0 %
1.-20. Vsetín (n=20)	0 %
21. Vítkovická nemocnice, Ostrava-Vítkovice (n=47)	2,1 %
22. Uherské Hradiště (n=40)	2,5 %
86. Mulačova nemocnice v Plzni (n=18)	61,1 %
88. Nymburk (n=27)	62,9 %
89. Prostějov (n=36)	66,6 %

Většina fakultních nemocnic, s výjimkou **FN Motol**, naplnila požadavky WHO stran zákazu používání kojeneckých lahví, přestože většina z nich zákaz nedodržela absolutně.

Tabulka 38: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska krmení dítěte z kojenecké láhve

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž dítě bylo krmeno z kojenecké láhve
1. FN Královské Vinohrady (n=25)	0 %
2. FN Hradec Králové (n=61)	3,2 %
3. FN Brno – Obilní trh (n=142)	3,5 %
4. FN Plzeň (n=120)	7,5 %
5. FN Brno - Bohunice (n=142)	7,7 %
6. FN Olomouc (n=73)	8,2 %
7. VFN Praha, Apolinář (n=146)	9,5 %
8. FN Ostrava (n=55)	12,7 %
9. FN Motol (n=116)	25 %

3.2.18 Naučit dokrmovat bez lahvičky (9. krok k úspěšnému kojení)

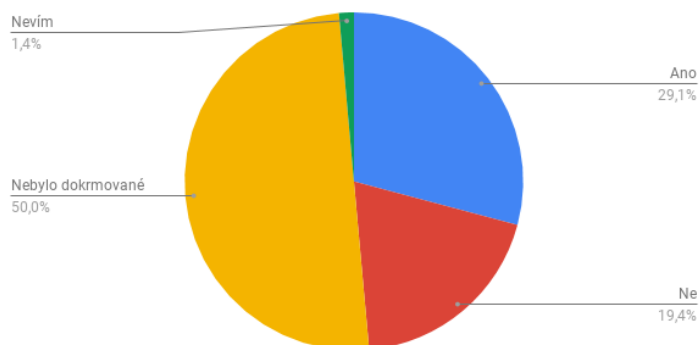
Naučit matku dokrmovat bez kojenecké lahvičky, která je považována za nejrizikovější pomůcku k dokrmování z hlediska budoucnosti kojení, je zásadní.¹⁹ Mezi nejméně rizikové varianty pak patří dokrmování pomocí kalíšku (pro děti, které se nepřisávají) a cévkou po prsu (pro děti, které se přisávají).

V první řadě z výzkumu vyplývá, že **výlučně kojených dětí bylo jen 50 %²⁰**. **43,3 % dětí** byl dokrmováno **umělým mlékem** (viz podkapitola 3.2.6), **6,7 % dětí** pak logicky muselo dostávat něco jiného (mateřské mléko, glukózu, frukózu apod.).

¹⁹ Blíže např. Howard, C. R. – Howard, F. M. a kol.: *Randomized Clinical Trial of Pacifier Use and Bottle-feeding or Cupfeeding and Their Effect on Breastfeeding*, Pediatrics 2003; 111:511-518.

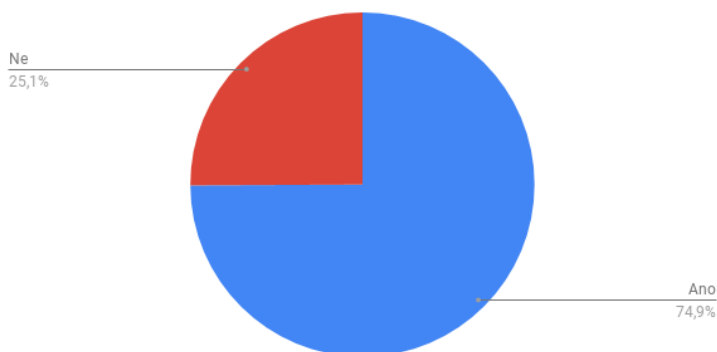
²⁰ V odpovědi na otázku ohledně sdělování důvodů dokrmu dokonce plyne, že by výlučně kojených dětí mohlo být i méně – 48 %.

Pokud bylo Vaše dítě dokrmované, ukázal Vám personál, jak to dělat bez lahvičky a naučil Vás, jak tento způsob efektivně používat?

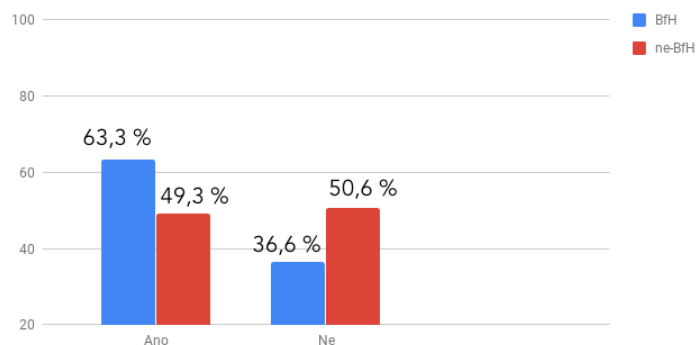
Když se podíváme čistě jen na děti, které byly dokrmované, z průzkumu vyplývá, že personál **neukázal čtvrtině matek**, jak dítě dokrmit bez kojenecké lahvičky, což samozřejmě předurčuje osud kojení do budoucna.

Pokud bylo dítě dokrmované, byl Vám osvětlen důvod, proč se tak stalo?

Při srovnání dopadly **výrazně lépe porodnice s certifikátem BfH.**

Pokud bylo Vaše dítě dokrmované, ukázal Vám personál, jak to dělat bez lahvičky a naučil Vás, jak tento způsob efektivně používat?

Nejlépe dopadly porodnice v **Litoměřicích, Roudnici nad Labem a Rychnově nad Kněžnou**, kde personál naučil všechny respondentky dokrmující své dítě, jak dítě dokrmit bez kojenecké láhve. Nejhuře naopak **Mulačova nemocnice v Plzni, Frýdek Místek a Opava**, kde personál dokrmování bez láhve nenaučil ani jednu respondentku dokrmující své dítě.

Tabulka 39: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska učení, jak dokrmovat bez kojenecké láhve

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž děti byly dokrmovány a jež personál nenaučil, jak to dělat bez kojenecké láhve
1.-3. Městská nemocnice v Litoměřicích (n=14)	0 %
1.-3. Podřipská nemocnice, Roudnice nad Labem (n=21)	0 %
1.-3. Rychnov nad Kněžnou(n=24)	0 %
4.-6. Jihlava (n=45)	10,5 %
4.-6. Ústí nad Orlicí (n=50)	10,5 %
4.-6. Jablonec nad Nisou (n=53)	10,5 %
7.-8. Břeclav (n=16)	11,1 %
7.-8. Ivančice (n=23)	11,1 %
84. Krajská nemocnice Liberec (n=43)	91,6 %
85. Nymburk (n=27)	94,4 %
86.-89. Mulačova nemocnice v Plzni (n=18)	100 %
86.-89. Frýdek-Místek (n=19)	100 %
86.-89. Opava (n=21)	100 %

Fakultní nemocnice se pohybují nad celorepublikovým průměrem, s výjimkou **FN Brno – Bohunice**, kde se podíl dokrmujících matek bez naučení, jak dokrmit dítě bez kojenecké láhve, blížil jedné třetině.

Tabulka 40: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska učení, jak dokrmovat bez kojenecké láhve

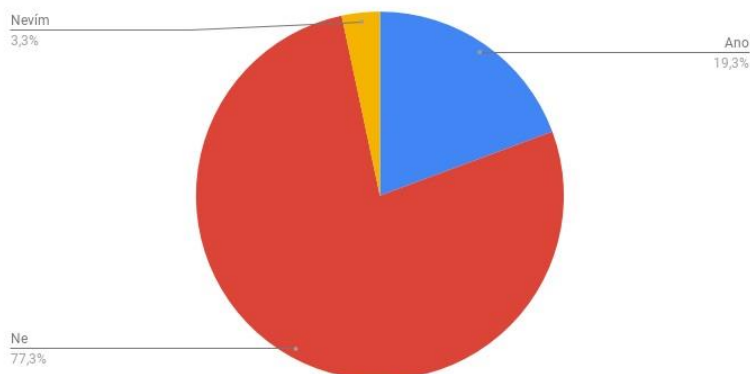
Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jejichž děti byly dokrmovány a jež personál nenaučil, jak to dělat bez kojenecké láhve
1. VFN Praha, Apolinář (n=146)	12,12 %
2. FN Motol (n=116)	12,6 %
3. FN Ostrava (n=55)	16,6 %
4. FN Královské Vinohrady (n=25)	20 %
5. FN Olomouc (n=73)	21 %
6. FN Brno – Obilní trh (n=142)	22 %
7.-8. FN Hradec Králové (n=61)	23 %
7.-8. FN Plzeň (n=120)	23 %
9. FN Brno - Bohunice (n=142)	30,7 %

3.2.19 Dudlík (9. krok k úspěšnému kojení)

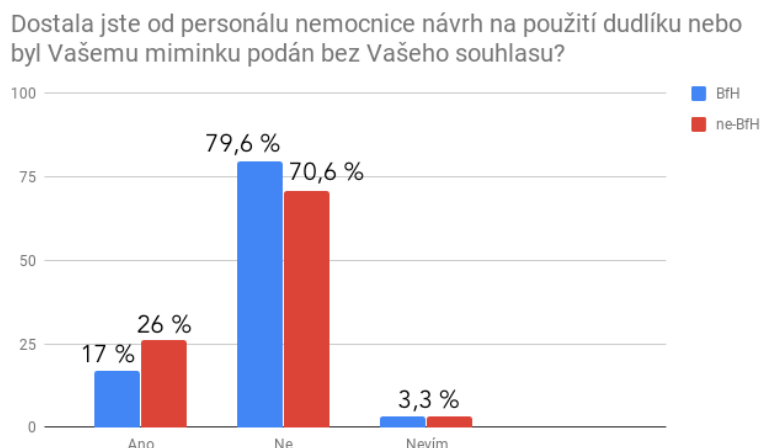
Jak je uvedeno v části 3.2.17 výše, **minimálně 80 % dětí nesmí dle požadavků WHO používat dudlík**. Pokud ano, matky musí být informovány o rizicích s tím spojených. Zároveň z vybraných kojících matek musí **alespoň 80 %** prohlásit, že pokud ví, jejich děti nepoužívaly kojeneckou láhev a nedostaly dudlík.

77,3 % matek potvrdilo, že jejich dítě nepoužívalo v porodnici dudlík. Kritérium tedy nebylo dodrženo.

Dostala jste od personálu nemocnice návrh na použití dudlíku nebo byl Vašemu miminku podán bez Vašeho souhlasu?

Ze srovnání vycházejí **lépe porodnice s certifikátem BfH**, které ovšem ani tak požadavky WHO (byť velmi těsně) nenaplňují.

Z odpovědí žen pak plyne, že **v 7 porodnicích nedostalo dudlík ani jedno dítě**, v dalších pak zcela výjimečně. V jiných nemocnicích je ovšem používání dudlíku mnohem častější, mohla se s ním setkat **více než polovina žen** (viz tabulka 41).

Tabulka 41: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska používání dudlíku

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jimž byl podán návrh na použití dudlíku nebo byl jejich dítěti podán bez jejich souhlasu
1.-7. Nemocnice Rudolfa a Stefanie Benešov (n=24)	0 %
1.-7. Tábor (n=24)	0 %
1.-7. Sokolov (n=11)	0 %
1.-7. Ivančice (n=23)	0 %
1.-7. Domažlice (n=23)	0 %
1.-7. Nové Město na Moravě (n=35)	0 %
1.-7. Rychnov nad Kněžnou (n=24)	0 %
8. Havlíčkův Brod (n=57)	1,7 %
9. Krnov (n=51)	1,9 %

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jimž byl podán návrh na použití dudlíku nebo byl jejich dítěti podán bez jejich souhlasu
87. Chomutov (n=12)	58,3 %
88. U Sluneční brány, Hořovice (n=60)	61,6 %
89. Valašské Meziříčí (n=17)	64,7 %

Většina fakultních nemocnic (s výjimkou tří), naplnila požadavky WHO stran zákazu používání kojeneckých lahví, přestože zákaz nedodržely absolutně. Ovšem používání dudlíku ve **FN Plzeň** a **VFN Praha**, které je natolik rozšířené, že s ním setkala **téměř polovina žen**, je pak již daleko za hranicí toho, co lze považovat za tolerovatelné.

Tabulka 42: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska používání dudlíku

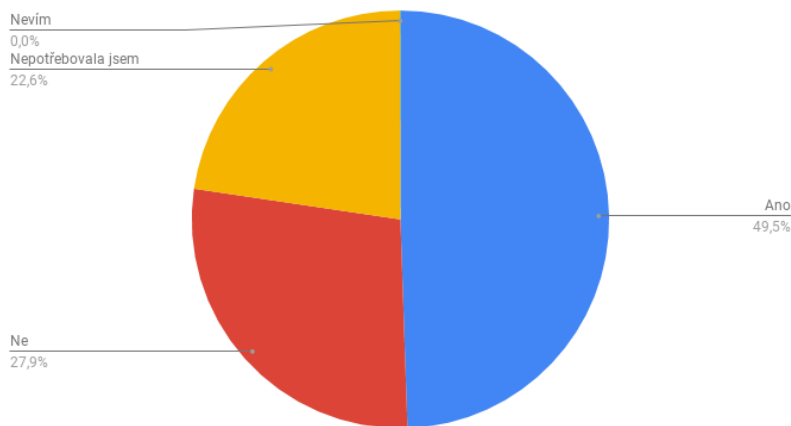
Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, jimž byl podán návrh na použití dudlíku nebo byl jejich dítěti podán bez jejich souhlasu
1. FN Hradec Králové (n=61)	4,9 %
2. FN Brno – Obilní trh (n=142)	11,2 %
3. FN Královské Vinohrady (n=25)	12 %
4. FN Motol (n=116)	16,3 %
5. FN Olomouc (n=73)	16,4 %
6. FN Brno - Bohunice (n=142)	16,9 %
7. FN Ostrava (n=55)	21,8 %
8. FN Plzeň (n=120)	44,1 %
9. VFN Praha, Apolinář (n=146)	44,5 %

3.2.20 Pomoc personálu s kojením

Pomoc personálu s kojením patří obecně pod 5. krok k úspěšnému kojení. Vzhledem k tomu, že se ale zároveň vlastně jedná i o celkové zhodnocení kvality podpory kojení, je otázka zařazena na konec (při hodnocení jednotlivých porodnic ji také používáme jako samostatné kritérium).

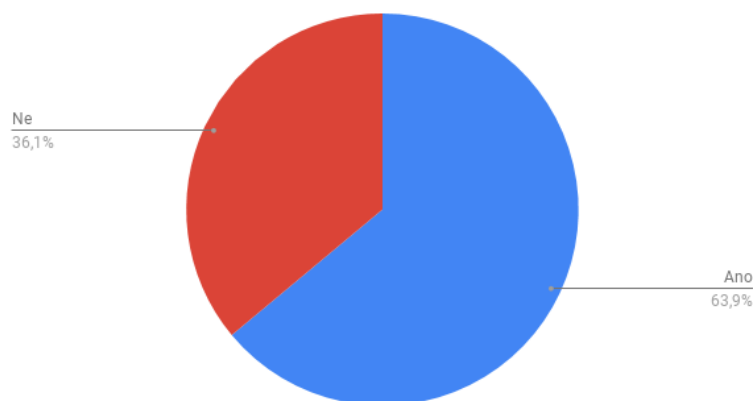
Zajímavé je, že **pouhých 22 % žen uvedlo, že nepotřebovalo pomoc personálu s kojením.**

Dokázal Vám personál pomoci s kojením?

Když se podíváme čistě jen na ženy, které pomoc s kojením potřebovaly, pak zjistíme, že se pomoc nedostala **více než třetina žen**.

Dokázal Vám personál pomoci s kojením?

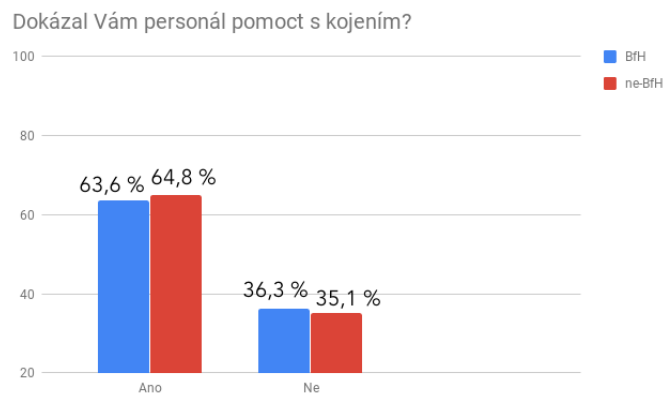
Zároveň je také třeba poukázat na to, že kladná odpověď mnoha žen **neodpovídala dalším odpovědím v dotazníku nebo jejich negativnímu závěrečnému komentáři**. Je možné, že odpověď na tuto otázku mohlo ovlivnit zařazení otázky na začátku dotazníku (otázka byla uvedena jako sedmá). Další možná interpretace plyne ze zjištění Ley Takács, Jitky Seidlerové a kol. ve výzkumu spokojenosti rodiček s poskytnutou perinatální péčí z roku 2012²¹, kde bylo zjištěno, že:

- vícerodičky hodnotily péči v porodnici více příznivě než prvoroďičky;

²¹ Viz Takács, L. – Seidlerová J. a kol.: Psychosociální aspekty v současném porodnictví: Kvalita perinatální péče očima rodiček, Filozofická fakulta UK v Praze, 2013, str. 37 an.

- ženy s nižším vzděláním (základním a středoškolským bez maturity) hodnotily péči v porodnici celkově lépe než ženy s vyšším vzděláním (středoškolským s maturitou a vysokoškolským);
- ženy, které rodily vaginálně, byly s péčí v porodnici celkově spokojenější než ženy po císařském řezu;
- spokojenost s perinatální péčí klesá s rostoucím časovým intervalem mezi porodem a hodnocením péče (v době sběru odpovědí některé ženy odpovídaly pouhé týdny či měsíce po porodu).

Srovnání výsledků porodnic bez certifikátu Baby-friendly Hospital a s ním pak ukazuje, že **nepatrně hůře dopadly porodnice BfH.**

Nejlépe pak ze srovnání jednotlivých porodnic vychází porodnice **Česká Lípa**, kde ani jedna z respondentek neuvedla, že by jí personál nedokázal pomoci s kojením. Dále pak **Šumperk** (7,1 % žen uvedlo, že personál nedokázal pomoci s kojením, když pomoc s kojením potřebovala) a **Karlovy Vary** (10,5 %). První dvě porodnice mají certifikát BfH. V případě Karlových Varů však s ohledem na další výsledky porodnice (skončila v celorepublikovém žebříčku 16. od konce) je třeba brát toto hodnocení s rezervou. Nejhorší pak ženy hodnotily **porodnici v Chomutově (77,7 %), ve Vyškově (70,8 %) a Sokolově (66,6 %)**. Porodnice Vyškov je přitom držitelkou certifikátu Baby-friendly Hospital.

Tabulka 43: První a poslední místa celorepublikového žebříčku z hlediska pomoci personálu s kojením

Porodnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým nedokázal personál pomoci s kojením, přestože pomoc potřebovaly
1. Česká Lípa (n=23)	0 %
2. Šumperk (n=19)	7,1 %
3. Karlovy Vary (n=24)	10,5 %
87. Sokolov (n=11)	66,6 %
88. Vyškov (n=106)	70,8 %
89. Chomutov (n=12)	77,8 %

Rozdíly jsou opět i mezi fakultními nemocnicemi – od dvou z deseti žen ve FN Brno, které uvedly, že jim personál nedokázal pomoci s kojením, přestože pomoc potřebovaly, až po pět žen z deseti ve FN Plzeň.

Tabulka 44: Žebříček fakultních nemocnic z hlediska pomoci personálu s kojením

Fakultní nemocnice (n=počet odpovědí; zeleně jsou vyznačeny porodnice s certifikátem BfH)	Procento žen, kterým nedokázal personál pomoci s kojením, přestože pomoc potřebovaly
1. FN Brno – Obilní trh (n=142)	21,3 %
2. FN Ostrava (n=55)	25,5 %
3. FN Olomouc (n=73)	29,8 %
4. VFN Praha, Apolinář (n=146)	33,3 %
5. FN Hradec Králové (n=61)	40 %
6. FN Motol (n=116)	40,2 %
7. FN Brno - Bohunice (n=142)	43,1 %
8. FN Královské Vinohrady (n=25)	43,4 %
8. FN Plzeň (n=120)	51 %

4. Závěr

Mezi hlavní zjištění patří, že:

1. jelikož všech 10 kroků k úspěšnému kojení musí být naplněno kumulativně (žádný tedy nelze selektivně nenaplnovat), lze říci, že **požadavky WHO a UNICEF na podporu kojení nenaplnila žádná česká porodnice,**
2. **rozdíly** mezi nemocnicemi v míře nenaplnění 10 kroků k úspěšnému kojení **byly ovšem značné,**
3. **certifikát Baby-friendly Hospital (BfH) již zdaleka není zárukou kvality** - přestože se v celorepublikovém žebříčku českých porodnic na prvních místech umístily převážně porodnice s certifikátem BfH, stejně tak se ale porodnice s certifikátem objevily i na jeho konci (nelze nezmínit, že Pelhřimov - podle průzkumu 2. nejhorší nemocnice z hlediska podpory kojení - se certifikátem může také směle chlubit),
4. **rozdíly mezi porodnicemi s certifikátem BfH a bez něj jsou zanedbatelné**
 - o BfH porodnice dopadly o několik procent lépe v oblasti rooming-in (vč. doby v noci a sdílení postele), poskytování informací o správné poloze a správném přísátí miminka, poskytování informací o důležitosti kontaktu kůže na kůži během pobytu v nemocnici, o kojení podle potřeb dítěte, kam se po porodu obrátit o pomoc s kojením. Menší podíl dětí byl odnesen bez vědomí rodičů či byl dokrmován z lahvičky, výrazně menší podíl dětí dostal dudlík.
 - o Ne-BfH porodnice vycházejí lépe v oblasti poporodního kontaktu kůže na kůži, více sdělují informace o důvodech dokrmu, o něco méně vyvíjejí nátlak na dokrmování dítěte.

Komentáře v příloze pak dokreslují realitu českých porodnic a upozorňují na některé další problémy, jako je rozporuplnost rad personálu, nedostatek času věnovat se šestinedělkám, neprofesionální chování některých zdravotníků, rutinní používání kloboučků, rutinní vážení před každým kojením a po něm apod.

Obecně tedy lze uzavřít, že **podpora kojení v českých porodnicích nebyla v letech 2014-2017 ani zdaleka dostatečná.** I s ohledem na dlouhodobě se snižující podíl plně kojenečtých dětí při odchodu z porodnice je doporučené věnovat tématu podpory kojení v porodnicích větší pozornost než doposud a přijmout kroky k co nejrychlejší nápravě.

5. Použitá literatura

Bartick, M. C. – Stuebe, A. M.: *Cost analysis of maternal disease associated with suboptimal breastfeeding*, *Obstetrics & Gynecology*. 2013 Jul; 122(1):111-9.

Brown, A.: *Breastfeeding Uncovered: Who really decides how we feed our babies*, Pinter & Martin, 2016.

FB profil Porodnice Cheb: *POROD V CHEBU – ANO ČI NE? aneb co je u nás standardem v péči o novorozence*, dostupné online na <https://www.facebook.com/porodniceheb/posts/993094327516861>. Citováno 20. 8. 2018.

La Leche League International: *The Womanly Art of Breastfeeding*, Ballantine Books, 8. vydání, 2010.

Laktační liga: *Sebehodnotící dotazník pro BfHI*, dostupné online na: <http://www.kojeni.cz/zdravotnikum/bfi/>. Citováno 20. 8. 2018.

Linnecar, A. – Gupta, A. a kol.: *Formula for Disaster: weighing the impact of formula feeding vs breastfeeding on environment*, BPNI/IBFAN, 2014, dostupné online na: <http://ibfan.org/docs/FormulaForDisaster.pdf>. Citováno 20. 8. 2018.

MAMILA: *Prieskum o dojčení v pôrodniciach*, dostupné online na: <https://www.mamila.sk/pre-matky/nemocnice/>. Citováno 20. 8. 2018.

McKenna, J. J. – Mosko, S. S. a kol.: *Bedsharing Promotes Breastfeeding*, *Pediatrics*, 1997, Aug 1;100(2):214-219.

Renfrew, M. J. – Pokhrel, S. a kol.: *Preventing disease and saving resources: the potential contribution of increasing breastfeeding rates in the UK*, UNICEF, 2012, dostupné online na: https://www.unicef.org.uk/babyfriendly/wp-content/uploads/sites/2/2012/11/Preventing_disease_saving_resources_policy_doc.pdf.

Citováno 20. 8. 2018.

Siregar, A. Y. M. – Pitryan, P. – Waters, D.: *The annual cost of not breastfeeding in Indonesia: the economic burden of treating diarrhea and respiratory disease among children (< 24mo) due to not breastfeeding according to recommendation*, *International Breastfeeding Journal*, 2018, dostupné online na:

<https://internationalbreastfeedingjournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s13006-018-0152-2#Abs1?sap-outbound-id=DD595BE561971E12490D36F7C82B34E58F1A476>.

Citováno 20. 8. 2018.

Světová zdravotnická organizace: *10 Steps to Successful Breastfeeding – Step 7*, dostupné online na: <http://www.tensteps.org/step-7-successful-breastfeeding.shtml>. Citováno 20. 8. 2018.

Světová zdravotnická organizace: *BABY-FRIENDLY HOSPITAL INITIATIVE Revised, Updated and Expanded for Integrated Care*, 2009, dostupné online na: http://www.who.int/nutrition/publications/infantfeeding/bfhi_trainingcourse_s1/en/. Citováno 20. 8. 2018.

Světová zdravotnická organizace: *Protecting, promoting, and supporting breastfeeding in facilities providing maternity and newborn services: the revised Baby-friendly Hospital Initiative 2018 (Implementation guidance)*, 2018, dostupné online na <http://www.who.int/nutrition/publications/infantfeeding/bfhi-implementation/en/>. Citováno 20. 8. 2018.

Světová zdravotnická organizace: *Report by the WHO Secretariat on Infant and young child nutrition: quadrennial progress report*, WHO Doc. EB120/9, 19 November 2009, dostupné online na: http://apps.who.int/gb/ebwha/pdf_files/EB126/B126_9-en.pdf. Citováno 20. 8. 2018.

Šorfová, J.: *Naši nejdražší. Kojit se vyplatí*, 2013, dostupné online na: <https://www.penize.cz/nakupy/248686-nasi-nejdrazsi-kojit-se-vyplati-doslova>. Citováno 20. 8. 2018.

Takács, L. – Seidlerová J. a kol.: *Psychosociální aspekty v současném porodnictví: Kvalita perinatální péče očima rodiček*, Filozofická fakulta UK v Praze, 2013.